KÖZGAZDÁSZ

A BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXXIII. ÉVFOLYAM, 17. SZÁM — ÁRA: 5 FORINT — 1990. NOVEMBER 21.

Budapesti Közgazdaságtudomány... Központi Könyvtár Folyóirat Budapest, 5. Pf. 489 Tel.: 1177-196

Gólyabáli valcer

Mit akar a három bizottság az egyetemmel?

Presztízsegyetemet

GAZDAG PROGRAM VÁRT az egyetemi tanácsra november 8-án. Az ülésen részt vettek a főiskolák képviselői is, miután elsőnek vitatták meg a soros képzés rendjének szabályozását az 1990/91. tanévre, valamint az 1991. évi átvételre vonatkozóan. *Kupcsik József* rektorhelyettes terjesztette elő az operatív tantervi bizottság javaslatát. A vita azzal a közmegegyezéssel zárult, hogy törekedni kell egy szabad, nyitott rendszer megteremtésére a főiskolák és az egyetem között, ugyanakkor az egyetem belső követelményrendszerének megfelelő ekvivalencia is biztosított.

Az elfogadott határozat értelmében a nappali tagozat soros képzésre a főiskolák nappali tagozatán 1991-ben végzett, diplomával rendelkező olyan hallgatókat vesz át az egyetem, akik jó tanulmányi eredménnyel, államvizsgával, jó diplomaminősítéssel és legalább egy középfokú nyelvvizsgával rendelkeznek. Az egyetemi keretszám a három érintett főiskolára összesen ötven fő. A soros képzésben részt vevőknek indokolt az alapozó képzés egyes törzstárgyaiból kiegészítő vizsgát tenni — főiskolánként eltérően. Az átvett hallgatók tanulmányaikat a gazdálkodási szakon az 5. szemeszterre iratkozva folytathatják.

SZABÁLYOZTÁK a BKTE főiskolai képzésben részt vevők egyetemi továbbtanulásának lehetőségeit *Kovács Sándor*, a főiskolai kar dékánja által előterjesztett javaslat alapján. E szerint az egyetemen jó vagy jeles minősítéssel főiskolai diplomát szerzett hallgatók folytathatják tanulmányaikat, ha az egyetemi ág feltételeit korábban teljesítették, vagy a jelentkezéskor az alapvizsgákkal rendelkeznek. Az egyetemi tanulmányok az ötödik vagy a hetedik félévben folytathatók a hallgatók választása szerint. A szabályzat egy hónap szakmai gyakorlat teljesítését írja elő.

ELFOGADTA az egyetemi tanács az 1990/91. tanévi munkatervet. A munkaterv legfontosabb teendője továbbra is a képzéskorszerűsítés gyakorlati végrehajtása a felsőbb évfolyamokon, a soros illetve kiegészítő képzés, valamint az esti levelező tagozatokat érintő változások. Kiemelkedő feladat a tananyagfejlesztés és az azt megalapozó tudományos kutatás. A munkaprogram kialakításában, végrehajtásában lényeges szerepe van az október 10-én tartott egyetemi küldöttgyűlésen létrehozott három bizottságnak. A tanév feladata továbbá az új felsőoktatási törvénytervezet véleményezése, a törvény bevezetésével kapcsolatos teendők, új egyetemi szabályzatok kiépítése. Az egyetemünkön áprilisban megrendezésre kerülő konferenciáknak két feladata lesz. Az első részben beszámolnak tapasztalataikról a Soros-ösztöndíj résztvevői. A konferencián személyesen részt vesz Soros György is, akit ebből az alkalomból az egyetem díszdoktorrá avat. A konferencia második részében a képzéskorszerűsítés eddigi tapasztalatait értékelik, hozzákapcsolva az átalakítással megbízott bizottságok alternatív előterjesztését is. A vitában 10-12 külföldi professzor is részt vesz majd, akiket tájékoztatnak az eddig végzett korszerűsítési munkákról. A vezetés számít a konferencián az egyetem széles részvételére.

A munkatervet az egyetemi tanács elfogadta.

AZ ALAPVIZSGÁK értékelését kérte az egyetemi tanácstól *Kerékgyártó Györgyné*, az alapozó képzés dékánasszonya. Több kritikai megjegyzés hangzott el az alapvizsgákkal kapcsolatban. Túlságosan a szűrőjellege dominál. A legjobbak kiválasztására kellene irányulnia. A jelenlegi szűrési céllal szemben az évközi beszámolók nem helyettesíthetik a félévi vizsgát, nagyobb ismeretkört felölelő átfogó vizsgára van szükség. Rendkívül rosszak a tömeges vizsgáztatás technikai feltételei (minden sorban ülnek hallgatók). Érdekes-e ilyen vizsgarendszert fenntartani? A gazdaságtani vizsga alacsonyabb követelményeket támaszt, mint az évközi számonkérés.

Előnyeiről szólva megállapították, hogy az alapvizsga két tárgy, a matematika és a statisztika vizsgájának tesz eleget és e két tárgy együtttanulása, szintetizálásra nyújt lehetőséget. Kell az ilyen záróvizsga, de fontos részleteit tekintve másképp — állapították meg.

Hallgatói kérés volt, hogy a két részből álló módszertani alapvizsgánál, ha a vizsgának csak az egyik része nem sikerül, csak abból a részből kelljen ismételni. Az egyetemi tanács ellenezte a kérést, amely gátolja az eredeti célt, a két tárgy szintetizálását. Viszont a népgazdasági szerkezet című tárgynak az alapvizsgából való kivételére tett javaslattal a tanács egyetértett.

Az egyetemi tanács megerősítette a tervezett változásokat, amelyek végrehajtását a rektor az operatív tantervi bizottságra bízta.

TÁJÉKOZTATÓ hangzott el a küldöttgyűlés állásfoglalásáról, valamint a küldöttértekezlet által létrehozott bizottságokról. A rektor pozitívan ítélte meg a küldöttgyűlés lefolyását, amely az egyetem érdekeit szolgáló döntést hozott. Reményét fejezte ki, hogy a most kibontakozó változások megerősítik azokat a reformokat, amelyeket eddig hajtott végre az egyetem.

A megválasztott három bizottság koordinátora, *Chikán Attila* ismertette az egyetemi tanács előtt a bizottsági mun-

(Folytatás a 3. oldalon.)

Belső előléptetések • Tiszta képet az egyetem gazdálkodásáról

A VEZETŐI ÉRTEKEZLETEN november 13-án áttekintették az egyetemi tanári kinevezéseket, majd szó volt az egyetem gazdasági helyzetéről, megtárgyalták a kollektív szerződéssel kapcsolatos teendőket, végezetül az egyetem épületére vonatkozó bejelentések ismertetésére került sor.

Az egyetemi tanári kinevezések tárgyalásánál Somogyi Béláné személyzeti vezető hangsúlyozta, hogy a jelenlegi tanári kinevezések csupán a belső előléptetésekre vonatkoznak, mert új állásokra nincs lehetősége az egyetemnek. Természetesen az ilyen jellegű előléptetéseknél is a pályázati eljárás szabályait kell érvényesíteni. A rektor és a karok dékánjai előterjesztették kinevezési javaslataikat: *Mészáros Tamás* a gazdálkodási kar dékánja egyetemi tanárnak javasolta *Szabó László* kandidátust, aki az ipargazdaságtan tanszéken oktat. A vezetés a javaslattól eltekintett, miután nyugdíjas oktatóról van szó, s így csak címzetes egyetemi tanári címre pályázhat majd. *Zelkó Lajos*, a közgazdasági kar dékánja az MSZI részéről négy javaslatot terjesztett elő: *Forgó Ferenc, Meszéna György, Hegedüs Miklós* és *Szidorovzsky Ferenc*, a Makrotervezési és Modellezési Intézetről három javaslat hangzott el: *Veress József, Nováki Erzsébet* és *Hoós János*. A társadalomtudományi kar dékánja *Hrubos Ildikó*, a pedagógia tanszékről *Ballér Endrét*, a politikaelméleti tanszék részéről mellékállású egyetemi tanárnak javasolta *Borsányi Györgyöt*. Csáki Csaba rektor egyetemi tanári címre javasolta Kerékgyártó Györgynét az alapozó képzés dékánját, a statisztika tanszék docensét, tudományos munkássága, megjelent könyvei és közéleti tevékenysége alapján.

Somogyi Béláné az ipargazdaságtan tanszék egyetemi tanári javaslatát terjesztette elő *Mészáros Tamás* személyében.

Kerékgyártó Györgyné a statisztika tanszék részéről javasolta egyetemi tanári címre *Mundruczó Györgyöt*, aki beadta már nagydoktori dolgozatát.

A vita után — amely az egyetemi tanári kinevezéssel kapcsolatos általános követelményeket és az egyes személyekre vonatkozó javaslatokat is érintette — a következő tanszékekre ír ki az egyetem professzori pályázatot: MSZI-re 2, MTMI-re 3, statisztika tanszékre 2, ipargazdaságtan tanszékre 1, pedagógia tanszékre 1, és a politikaelméleti tanszékre 1 mellékfoglalkozású pályázatot.

EZT KÖVETŐEN került sor az egyetem pénzügyi helyzetével kapcsolatos vitára. *Monek Lászlóné* gazdasági főigazgató bejelentette, hogy az utóbbi hetekben örvendetesen javult az egyetem gazdasági helyzete. Csáki Csaba ezzel kapcsolatban javasolta, hogy dönteni kell az érdekeltségi alap felosztásáról.

Hardy László FDSZ-titkár utalva a KÖZGAZDÁSZ-ban legutóbb megjelent Monek Lászlóné által írt cikkre kifogásolta, hogy választ az általa feltett kérdésekre a főigazgatónő abban nem adott. Pedig mint mondotta, nyolc hónapon keresztül kérte a vezetést, hogy adjon tájékoztatást az egyetem gazdasági helyzetéről, különös tekintettel az egyetem vállalkozásaira, az önköltséges képzésre és a deviza-visszaváltás rendszeréről. Márpedig az egyetem közvéleménye megfelelő informáltságra tart igényt. *Pécsi Vera*, a TDDSZ titkára egyetértett Hardy László véleményével. Mint mondotta, közös érdek hogy az egyetem gazdasági helyzetéről tiszta képet kapjunk. Csak ennek ismeretében lehet hozzákezdeni az egyetemen az átalakításhoz.

Csáki Csaba kijelentette, a gazdasági igazgatóság tájékoztatóiban, beszámolóiban rendszeresen közöl adatokat az egyetem gazdasági helyzetéről. Egyes célirányos gazdálkodási elemektől eltekintve a rektor is ezen információkat ismeri. Jobb tájékoztatás is indokolható, azonban az abszolút bizalmatlanságot nem tartja indokoltnak. A gazdasági főigazgató asszony vezetésével folyó munkát belső és külső revizorok gyakran ellenőrzik és a gh. tevékenységét alapvetően jónak, jogi és pénzügyi szabályok szerint megfelelőnek tekinti.

Hardy László javasolta egy bizottság létrehozását, az egye-

(Folytatás a 2. oldalon.)

Másként, nem ugyanaz

Miért nem kell egy büfé, ha jó?

Kié lesz a büfé? címmel cikk jelent meg, amely *Bozzay László* menedzser-igazgató interpretálásában összefoglalja azokat a változásokat, amik részben a pinceklubi büfével kapcsolatban elhatároztattak. A szerkesztőséget fölkereste *Szőke Gyula*, aki pillanatnyilag még üzemelteti a klub büféjét. Az ő változata ugyanazokról a történésekről merőben más:

— Először is megköszönöm Bozzay Lászlónak, hogy elismeri, jól dolgozunk, örülök, hogy ehhez kétség még szerinte sem férhet.

Nem igaz, hogy én aláírást gyűjtöttem saját érdekemben. Ez sem most, sem soha ezelőtt nem történt meg, sőt, arról sem tudok, hogy eddig bárki aláírást gyűjtött volna velem kapcsolatban. Az igaz, hogy a hallgatói tagozat megkeresett, tájékozódott a velem kötött szerződésről és elbocsátásom körülményeiről, ezek után pedig elmentek a rektorig, hogy kieszközöljék ittmaradásomat, ennek ellenére, mégis mennem kell.

Nem felel meg a valóságnak, hogy a Közgazdász előző számában a Bozzay László cikke fölötti, mellettem érvelő írás szerzőjét én kértem erre föl. Ő keresett meg, ezt, ha kell, igazolni is fogja.

(Folytatás a 3. oldalon.)

Játékra egymillió forint

Élő tőzsdeszeminárium indult egyetemünkön az Egyetemi Vállalkozói Kollégium keretén belül. A játék megindítását a Dunaholding Részvénytársaság *1 millió forintos támogatása* — kamatmentes kölcsöne — tette lehetővé. A szemináriumon két versenyző csapat vesz részt, létszámuk *csapatonként 15 fő. A csapattagoknak 4000 forint „tandíjat" kellett befizetniük*, amely *hozzáadódik* a Dunaholding által folyósított *kétszer 500 ezer forinthoz, és a játék alaptőkéjét képezi.*

A csapatok hetente egyszer összejönnek és meghallgatnak egy félórás előadást a tőzsde valamely fontosabb fogalmáról, összefüggéséről. Az előadás után a csapatok különkülön megbeszélik megbízott brókerükkel, hogy mi történt a tőzsdén, illetve a pénzükkel az elmúlt héten, valamint megbízást adnak az elkövetkező időszakra, szükség esetén megváltoztatva portfoliójukat. Ennek nagysága a játék kezdetén 560 ezer forint, ám *amennyiben a csapat értékpapírjainak értéke 400 ezer forint alá csökken, úgy az a csapat kiesik a játékból, és a veszteség fedezetéül egyrészt a tagok által befizetett tandíj szolgál, másrészt a 400 ezer forinthoz a további összeget a BME-n működő Student Menedzsment Betéti Társaság adja.* Ők maguk két-két fővel képviseltetik magukat az egyes csapatokban.

A játék 1991 májusában ér véget. A két csapat mérleget készít és értékpapírjait pénzzé teszi. *A Dunaholdingnak visszafizetik az egymillió forintos kamatmentes kölcsönt és a tagok is visszakapják befizetett 4000 forintjukat az erre jutó osztalékkal együtt.* A fennmaradó nyereség *20 százaléka a kollégiumot, 80 százaléka a csapatokat illeti.* A játékszabály szerint azonban *a második helyezett ezen összegből átad 20 százalékot az első helyen végzettnek*, így a köztük lévő különbség jelentősen megnőhet. 30 százalékos árfolyamnyereséggel számolva *a győztes csapat tagjai 4000 forintos „tőkéjükre" akár 8000 forintos osztalékot is kaphatnak.*

A szeminárium, amelynek *létrejötte* nagyrészt a *Szirmai Péter* vezette Kisvállalkozási Kutató Csoportnak *köszönhető*, lehetőséget nyújt résztvevőinek arra, hogy a gyakorlatban, éles helyzetekkel szembesülve ismerhessék fel a formálódó magyar tőzsde működési mechanizmusát.

M. T.

3150 forintról 3500-ra emelkedett az állami támogatás

A kormány nemrég bejelentett döntése értelmében az egy hallgatóra jutó havi állami támogatás összege 3150 forintról 3500 forintra emelkedik, szeptemberre visszamenőleges hatállyal.

Az emelésből származó növekményt — az egyetemi szabályzat alapján — arányosan osztjuk fel. Ez azt jelenti, hogy az eredetileg megállapított összegekhez képest 15 százalékkal magasabb a támogatás havi mértéke, azaz az eredetileg megállapított összegek százalékában a kifizetett összegek a következőképpen fognak alakúlni:

	szociális támogatás	alapt.	ösztöndíj	albérl. támogatás
		(az adatok %-ban)		
november	130	130	130	100
december	30	130	30	100
január	115	115	115	100
február és utána	115	115	új összeg	100

Mint a táblázatból is kitűnik, az albérleti támogatás összege változatlan.

EDJB

Dugó szabadságon (Fotó: Salamon Csaba)

Gondolatok egy karambolról

Szinte magam előtt látom a jelenetet. A közlekedési lámpa sárgára vált, a Lada vezetője beletapos a gázba, hogy még átérjen, azonban a lámpa a gyorsabb. A sofőr egy nagy lendülettel még belehúz a kanyarba, ahol azonban kisodródik a kocsi és nekicsapódik az oda érkező kis Polszkinak. Idáig ez egy — sajnos — mindennapos közúti baleset. Ezt még fűszerezi, ugyan egy kis cserbenhagyás, hiszen a ladás nem áll meg, hanem siet eltűnni a színtérről. Úgy siet, hogy még a kocsiján lévő villogót is bekapcsolja. Az amúgy „közszeretetnek örvendő" taxisok állítják meg ámokfutását pár száz méteren belül, még egy rendőr is előkerül valahonnan.

A fenti jelenet nem egy rosszul sikerült akciófilm forgatókönyvéből került elő. A színhely Budapest, az érdekeltek mindeddig csupán magánszemélyek. A dolog pikantériája, hogy a szabálytalanul közlekedő Lada AK-s rendszámú és az Országos Információs Szolgálat gépkocsija. Ekkor még senki sem érdeklődött a vezető pártállása iránt. Amikor azonban „a Magyar Demokrata Fórum hírzárlatot rendelt el" (Népszabadság, 1990. november 7-i szám), és a sofőr pillanatok alatt eltűnik a közvélemény és a felelősségre vonás elől a „súlyos pszichológiai zavarára hivatkozva" (uo.), akkor már más kérdések is felmerülhetnek az emberben. Például, hogy hogyan került a fiatalember kezébe az az autó, vagy hogy hova sietett olyan nagyon, hogy még megállni sem volt ideje segítséget nyújtani, pedig orvos is volt a kocsijában? Mert szép, szép, ha egy politikai párt körömszakadtáig védi tagjait, de hírzárlatot elrendelni már csak egy felelős kormányszerv képes, párt nem. És milyen jó oka lehet egy ország bizalma által felkent kormánynak, hogy bársonyszékekből támogasson valakit, aki szabályosan közlekedőket károsít meg? Vagy ha valaki már MDF-tag, őrá a KRESZ nem vonatkozik? Vagy pedig szent és sérthetetlen a forgalomban, mint Indiában a tehenek? A múlt rendszer vezetése is már egyre kevesebb hasonló dolgot tudott eltussolni ezekkel a régi módszerekkel, és ha már egy párt így a védőszárnyai alá vesz valakit, ne csodálkozzon, ha más pártok megkérdezik, miért tette. Persze, egyszerűbb pártoskodást kiáltani, mint kényes magyarázkodásokba fogni. Egyszerűbb agyonhallgatni tényeket, mint bevallani őket. A mély hallgatások hosszú korszaka már lejárt, kár, hogy erre figyelmeztetni kell egyeseket újra és újra. Most már elhangozhatnak a MIÉRT-ek, és jobbára felelni is kell rájuk.

Sokan megkérdezhetik, miért került ide ez az írás. Pontosan a MIÉRT, a kérdésfeltevés a célja. Az említett sofőr ugyanis egyetemünk hallgatója. Szeretném őt megkérni, ha kórházi ápolása lehetővé teszi, adjon választ ezekre a már parlamentet is foglalkoztató kérdésekre. Ha az én cikkem megjelenhet itt az újságban, az a biztosíték arra, hogy ő is szóhoz jut ugyanitt. Szeretném megérdezni tőle és talán pártjától is, nem egyszerűbb-e megállni és felvállalni tettünket? Miért kell továbbrohanni azon az úton, amelyet immáron másodszor is taxisblokád zár el?

Halmy Attila

Hamm! **(Fotó: Rózsa Gábor)**

Újabb bizottság

— A legutóbbi vezetői ülésen meglehetősen határozott hangon kifogásoltad a gazdasági igazgatóságnak a legutóbbi Közgazdászban megjelent cikkét, amiben a te korábbi nyilatkozatodra reagáltak. Ebben a cikkben nem adtak konkrét választ a szakszervezet konkrét kérdéseire. Ez ellen emeltél szót? — kérdeztük Hardy Lászlót, az FDSZ helyi szervezetének titkárát.

— Valóban meglehetősen rosszkedvű voltam az értekezlet elején. Ugyanis tényleg nem azért fordultam a nyilvánossághoz, mert éppen ilyen kedvem volt, hanem azért, mert szakszervezeti vezetőként nem maradt más lehetőségem. Nyolc hónapja újra és újra felvetek két problémát, amelyekben a szakszervezet korrekt tájékoztatást vár — hiába. Nevezetesen pontos elszámolást kérünk az egyetem vállalkozási tevékenységeiről, illetve az önköltséges oktatási formák bevételeiről és költségeiről. Erre kérdeztem ki a nyilatkozatomban is, és erre nem kaptam feleletet a „válaszban".

A vezetői értekezleten történt két olyan dolog, ami — mondjuk így — javította a hangulatomat.

Először is a gazdasági főigazgató bejelentette, hogy az utóbbi hetekben javult az egyetem anyagi helyzete, ami — az én értelmezésem szerint — azt is jelenti, hogy a többletforrás megjelenhet a prémiumkeretben.

Másrészt elfogadták a javaslatomat, hogy állítsunk fel egy négytagú bizottságot az említett problémák áttekintésére. A testületbe egy-egy képviselőt delegálna a rektor, a két szakszervezet, illetve a hallgatói tagozat. Ennek a négyesnek teljes körű betekintési jogosítványa van minden olyan pénzügyi elszámolásba, ami nem az egyetem költségvetési támogatására vonatkozik, illetve még ez utóbbiba is, amennyiben valamilyen vállalkozási vagy önköltséges oktatási tevékenység pénzügyei érintkeznek a költségvetési keret felhasználásával. December 31-ig kell e két problémakörben jelenleg érvényes állapotot felderítenie a testületnek.

Fontos döntésnek tartom azt is, hogy a gazdasági főigazgatónak november 21-ig be kell számolnia az érdekeltségi alap állapotáról.

— Mi a biztosíték arra, hogy ezúttal lesz eredménye a gazdasági felülvizsgálatnak? Az egyetemen évek óta működik egy gazdasági bizottság, nem sok sikerrel.

— Most két konkrét kérdést kell csak áttekinteni, amelyekkel kapcsolatban nagyon egyszerű a feladat: meg kell nézni, hogy milyen összegek keletkeztek ezekből a tevékenységekből, ezeket hogyan használták fel, illetve, hogy hogyan lehetne esetleg másként gazdálkodni velük. Adatokat kellene szolgáltatni ahhoz, hogy világosan, „számszerűen" lássuk, mi a helyzet ezeken a területeken.

★

A bizottság tagjai: (ebbe a testületbe lehetőleg ugyanazokat delegálták, akik az egyetem pénzügyi gazdálkodását felülvizsgáló bizottságnak is tagjai) a TDDSZ lapzártáig még nem jelölte ki küldöttét, *Szalai Szabolcs* (II. évf. diák, a HT képviselője), *Turján Sándor* (pénzügyi tanszék, az FDSZ megbízottja), *Veress József* (gazdaságpolitika tanszék, a rektor képviseletében).

K. S.

Mi az, amitől tartózkodni kell az alapképzésben?

— írták: a diákok —

Az egyetem vezetése az elmúlt tanév végén pályázatot hirdetett az első két év tananyagainak összehangolását segítő dolgozatok megírására a hallgatók körében. A beérkezett pályaművek mindegyike tartalmaz értékes felhasználható javaslatokat, észrevételeket, amelyekből már előző lapszámunkban a matematikára, statisztikára, számvitelre és számítástechnikára vonatkozó észrevételeket közöltük. (Pásztor Ildikó, Molnár Zoltán, illetve Bodnár Viktória és Vajda Éva dolgozataiból idézünk.)

II. RÉSZ
MIKROÖKONÓMIA

P. I.: „Véleményem szerint a mikroökonómia túl nagy feladat az első félévben, jobb helyen lenne egy kicsit később."

M. Z.: „A mikroökonómiát rögtön az első félévben oktatják. Ebből következik, hogy sok olyan ismeretet kell megtanítani ebben a tárgyban, amely részletesebben a későbbi tantárgyak anyaga lesz, ugyanakkor a mikroökonómia megértése szempontjából igen fontos. Ezért sok az átfedés a mikroökonómia és más tantárgyak között. Definálja például a gazdasági racionalitást a mikroökonómia, az összehasonlító közgazdaságtan, és részletesen foglalkozik vele a vállalati gazdaságtan is. Ez utóbbinak a tananyagából kivehető volna a gazdasági racionalitás kérdése, amennyiben az előző két elméleti közgazdaságtani tárgy részletesen foglalkozna ezzel. Tárgyalja a mikroökonómia az externáliákat is, amely szintén része a vállalati gazdaságtan anyagának is. Részletesen ismerteti a mikroökonómia a különböző piaci stratégiákat (V. fejezet), miközben ez inkább a vállalati gazdaságtan feladata volna. Elegendő lenne itt, ha a mikroökonómia csak a piaci stratégiák kérdésének formalizálhatóságára mutatna rá, s a vállalati gazdaságtan végezné el ezek részletes ismertetését. Érinti a mikroökonómia tananyag a játékelméletet is. Része ugyanakkor a játékelmélet az optimumszámítás és a vállalatgazdaságtan tananyagának is egyben. Itt tehát háromszor is foglalkozunk egyazon témakörrel."

B. V. — V. É.: „A tankönyv jól tanulható, olvasmányos. Véleményünk szerint azonban a tantárgyat szeminárium keretében kellene feldolgozni és ehhez az alapszintű heti egy, sőt még az emelt szintű heti két szeminárium is kevés. (...) E tankönyv tartalmi felülbírálása nem a diákok feladata, hanem azoknak a tanároknak és tankönyvíróknak a közös munkája kell, hogy legyen, akik később erre a tantárgyra, mint alapra építeni szeretnének. Arra gondolunk például, hogy mi nem feltétlenül tudjuk eldönteni, mennyire fontos nekünk az alapozó képzés során megtanulni a Stachelberg-féle oligopólium modellt (Mikroökonómia, 385—390. old.), de a hozzáértők esetleg felülbírálhatják a tankönyv egyes fejezeteit. Végül egy apró formai megjegyzés: a tankönyvet elég kétszer-háromszor kinyitni és szétesik, rendkívül rossz a kötése. (Az új tankönyv!)"

ÖSSZEHASONLÍTÓ KÖZGAZDASÁGTAN

P. I.: „Valamelyest más a Hiánygazdaság proszeminárium és az Összehasonlító közgazdaságtan között felmerülő probléma. Ez ugyan elég kevés hallgatót érint, mégis érdemesnek találom megemlíteni. Itt nem a témák részleges egyezése a baj, mert hiszen a pg-ben is helye kell legyen Kornai János, Polányi és társaik munkáinak. Csakhogy nagyon kiütközött a két anyag minőségbeli különbsége. Nyilvánvalóan látszott, hogy az Összehasonlító közgazdaságtan nem sűrítése az említettek elméleteinek, hanem egy rosszul sikerült „húzás" az alapművekből, ami azok ismerete nélkül még csak nem is érthető."

M. Z.: „Az összehasonlító közgazdaságtan anyagát négy részre osztanám. A klasszikus tőkés gazdaságot jellemző első rész gyakorlatilag marxi tanokat ismertet. Az az érzésem, hogy a politikai gazdaságtan tanszék elengedhetetlennek érezte, hogy a hallgatósággal a marxi gazdaságtant megismertesse, de ezt alighanem megteszi majd az elmélettörténet tanszék is. Egyrészt ezért, másrészt pedig azért, mert nem biztos, hogy éppen a marxi kapitalizmuskép a legkevésbé elfogult, szerintem megfontolandó, hogy az összehasonlító közgazdaságtan eddigi II. fejezetét ilyen formában érdemes-e tanítani. A központosított tervgazdasággal foglalkozó fejezet főleg Kornai műveire épül, ezért ez a rész is elhelyezhető az elmélettörténet, illetve mivel egy konkrét gazdaság elemzésére épül, részben a gazdaságtörténet keretei közé. Kornaival egyébként a vállalatgazdaságtan is igen sokat foglalkozott, ráadásul ugyanabban a félévben. Ezt a kettős oktatást véleményem szerint semmilyen Kornai-konjunktúra vagy politikai aktualitás nem indokolhatja."

VÁLLALATI GAZDASÁGTAN

M. Z.: A vállalati gazdaságtanról általában elmondható, hogy túl sok olyan területet érintett, amely nem a vállalati gazdaságtan vagy nem kizárólag a vállalati gazdaságtan tárgykörébe tartozik. Különösen nagy az átfedés a mikroökonómia tananyagával (amit már a mikroökonómiánál részben bemutattam). A vállalatgazdaságtan nem szorítkozott a gyakorlati, menedzseri problémák felvetésére és megválaszolására, hanem elméleti kérdésekbe is belement. A teljesség igénye nélkül felsorolok néhány konkrétumot: A modern vállalkozási formák kialakulásáról szóló fejezet (I/1) egy része inkább a gazdaságtörténet területe. A vállalatelméleteknél (I/2), például a neoklasszikus vállalatelméletnél, a tananyag olyan részletességgel ismerteti a különböző felfogásokat, amely a megelőző mikroökonómiai tanulmányokat figyelembe véve szükségtelen. A hiányelméletnek és a kínálati rugalmasság elméletének ismertetése pedig inkább az elmélettörténet vagy az összehasonlító közgazdaságtan feladata volna. A II/1 fejezet részletesen foglalkozik a piaci hatékonyság és a méretgazdaságosság kérdéseivel is, amelyeket már alaposan tanulmányoztak a hallgatók a mikroökonómia keretében. A javak típusainak friedmanni csoportosítása (II/2) előfordul az összehasonlító közgazdaságtanban (előadáson), az állami beavatkozás témakörét pedig feldolgozza a makroökonómia és részben a gazdaságtörténet is. Az állami beavatkozással, mint kifejezetten makroökonómiai kérdéssel inkább e két utóbbi tárgy keretében kellene foglalkozni, mint a vállalati gazdaságtan során. A jegyzet egy része elég nehézkes megfogalmazású, túlságosan tudományoskodó a téma gyakorlatiasságához képest. Ilyen például az utolsó, vállalati stratégiával foglalkozó fejezet. Úgy vélem a túlzott elvonatkoztatás feleslegesen nehezíti a tanulást."

(Folytatása következik)

Belső előléptetések • Tiszta képet az egyetem gazdasági helyzetéről • Költözik az egyetem? • Kerekes Sándor az új kollégiumi felelős • Átalakulási folyamat a nemzetközi csoportnál

(Folytatás az 1. oldalról.)

tem vezetése, az FDSZ, a TDDSZ és a HT képviseletével. A teljhatalmat kapó bizottság feladata tisztázni a felmerült kérdésekre a választ és ezzel megszüntetni a jelenlegi bizonytalansági tényezőt. A feladat sürgős, december 31-ig be kell fejezni. Pécsi Vera kérte, hogy a bizottság működjön együtt az egyetem átalakításával megbízott Veress József irányításával működő bizottsággal, hiszen éppen ezeknek az adatoknak a hiányában ez a bizottság nem tud hatékony munkát végezni. Kovács Sándor viszont arra kérte a vezetést, hogy a vizsgálatokkal várják meg a gazdasági főigazgató beszámolóját, amelyben az egyetem jelenlegi gazdasági állapotáról ad képet. Monek Lászlóné a beszámolót november 16-ára eljuttatta az érdekelteknek.

A rektor egyetértett a bizottság létrehozásával.

CSÁKI CSABA TÁJÉKOZTATTA

a vezetői értekezletet arról, hogy a SCANDIA svéd biztosító részvénytársaság a Közgazdasági Egyetem épületének használati jogát szeretné megszerezni, melynek ellenértékében egy új egyetemet építene fel a BKTE számára. A rektor megbízta *Bozzay László* menedzser-igazgatót, hogy állítson össze egy, a jelenleginél messze jobb feltételeket biztosító épületparamétereket és azt juttassa el a SCANDIA cég számára.

A KÉT SZAKSZERVEZETHEZ

fordult kérésével a rektor, hogy döntsenek abban a kérdésben, mi legyen a kollektív szerződéssel. Ha úgy határoznak, hogy a benne lévő megállapítások elfogadhatók, akkor a kollektív szerződés érvényessége szeptember 1-jéig meghosszabbítható.

Majd Csáki Csaba újból szóba hozta a Széchenyi Társaság javaslatát az egyetem névváltoztatásával kapcsolatban. Az utóbbi egyetemi tanácsülésen ugyan tájékoztatás jelleggel felmerült a téma, azonban egykét megjegyzéstől eltekintve érdemi tárgyalásra nem került sor. A rektor kéri a vezetői testületet, járuljon hozzá a Széchenyi Társaság meghívásához, hogy a névváltoztatással kapcsolatos kérdésben jelenlétükben nyilvánítson véleményt az egyetemi tanács. A vezetői értekezlet e javaslattal egyetértett.

BALOGH ERIKA HT-TITKÁR

kérést terjesztett a vezetői értekezlet elé. A rektor adjon megbízást *Kerekes Sándornak*, a kollégiumi ügyek kezelésére. Erre szükség van azért is, mert Dobrovits Iván volt rektorhelyettes kiválásával ezt a feladatot Kupcsik József rektorhelyettes látja el, akinek számtalan munkája közepette erre nemigen jutott ideje. Márpedig a kollégiumi ügyek intézése (felújítás, nyári hasznosítás, rektori lakások kihasználtsága, kilakoltatás) nem nélkülözheti a felelős vezető személyét. De megoldatlan a kollégiumi tanács helyzete is, mivel *Bejczíné Horváth Irma* a tanács vezetését tovább nem vállalja. Tavaly februárban, mikor a kollégium önállóságáról tárgyaltak és a kollégiumi szabályzatot megalkották, Kerekes Sándor volt a bizottság vezetője, a résztvevők megelégedésére. Már akkor javasolták őt erre a feladatkörre. Most újra kéri a HT az egyetemi vezetést, fogadja el a Kerekes Sándor megbízását.

Kupcsik József rektorhelyettes is egyetértett a kollégiumi vezetés függetlenítésével, Kerekes Sándor megbízásával. Jelezte, hogy a kollégiumra vonatkozó új szabályzat gyakorlati érvényesítését gyorsítani kellene. Ennek fontos eleme a Ráday kollégiumépület igazgatói státuszának rendezése, a gazdasági önállóság erősítése. Az utóbbi területen tapasztalható késlekedés megkérdőjelezi a kollégium új irányítási rendjének hatékonyságát.

A rektor egyetértett Kerekes Sándor oktatónak, a kollégiumi ügyekkel való egy évre szóló megbízatásával.

ZALAI ERNŐ TUDOMÁNYOS REKTORHELYETTES

tájékoztatta a vezetői értekezletet a nemzetközi kapcsolatok adminisztrációjáról. Mint mondotta, a hihetetlen mennyiségűre felduzzadt szervezési, menedzselési feladatok próbára tették a kis létszámú rosszul fizetett nemzetközi csoport tagjait és a néhány lelkes segítő kollégát. Időről időre kisebb szervezési zavarok, surlódások keletkeztek. Az ősz folyamán ketten eltávoztak, s egy további személy bejelentette távozási szándékát. Mindez sürgősen felvetette a szervezeti és személyi struktúra átalakítását, amelyet külső szervezési szakértő bevonásával elkezdtek. Októberben két új munkatársat vettek fel *(Litkei Kornéliát és Pusztai Gyöngyit)* és *Schunk Ernőnét* bízta meg a rektorhelyettes a nemzetközi csoport vezetésével. Az év végére várhatóan felállnak az új struktúrák, kialakul az új munkamegosztás és a munkakörök új rendszere, s az egész munkát támogató korszerű számítógépes információs rendszer. *Fábián Tamás* és *Schunk Ernőné* vezetésével beindult és jól működik a Tempus-iroda. *Berács József, Bakacsi Gyula* és *Tóth Ilona* (főelőadó) kapott megbízást a nemzetközi (angol nyelvű) képzési program megszervezésére, s rövidesen megalakul a Nemzetközi Oktatási Központ (Berács József igazgatása mellett), amely az előbb említetteken túl magába fogja foglalni a részképzési programokat is, amelyeknek új vezető előadójaként (Turi János távozása után) Berzétey Klára kapott megbízást.

A nagyszabású átalakulási folyamat közepén tart az átszervezés és az éves jelentés keretében már beszámolhat a rektorhelyettes az új szervezetről.

Ez alkalommal mondott köszönetet Zalai Ernő *Huszár Ernőné* könyvtárigazgatónak, a számítógépes információs hálózat bevezetéséért és *Mészáros Tamásnak*, az Egyetemek a demokráciáért címmel megtartott konferencia szervezőmunkájáért.

Az értekezlet befejezésével a vezetőség tagjai felköszöntötték Csáki Csabát ötvenedik születésnapja alkalmából.

H. E.

Másként, nem ugyanaz

Miért nem kell egy büfé, ha jó?

(Folytatás z 1. oldalról.)

Szakmailag megkérdőjelezem Bozzay úr azon állítását, miszerint a büfé az új személyzettel változatlan árakon fog üzemelni. Ötvenszázalékosra prognosztizált infláció mellett ezt kijelenteni — az egyetem által támasztott üzleti feltételek és a gazdasági szabályzók ismeretében — szakmai dilettantizmus. Felelősen legfeljebb változatlan árrést lehet ígérni.

A szóban forgó cikkben szereplő állításával ellentétben, Bozzay László semmilyen ajánlatot nem tett nekem arra, hogy lépjek egyetemi alkalmazásba. *Sem fix fizetést, sem más egyéb juttatást nem ígért.* Annak ellenére nem volt szó semmi ilyesmiről, hogy miután tudomást szereztem arról a döntésről, hogy nekem fölmond, külön megkérdeztem, lehet-e még valamit tenni vagy véglegesen eldőlt minden. *Kirúgásomról egyébként telefonon értesültem, aminek előzményeként Bozzay László sem akkor nem fogadott, amikor egy hajnalig tartó munkám után reggel hétre ő maga hivatott be, sem további hét alkalommal, amikor hiába várakoztam rá.*

Meglehetősen furcsa az az okfejtés, hogy kollégáimat azért nem értesítette az egyetem elbocsátásukról, és azért nem kérdezte meg őket, kívánnak-e az új vezetéssel dolgozni, mert akiknek ezt meg kellett volna tenniük, azok azt hitték, én a vállalkozó majd magammal viszem őket. Bozzay László számára nem lehet ismeretlen, hogy én az egyetemtől bérelem a helyiséget és szerződésem fölmondásával *én senkinek munkát adni nem tudok.* Azt külön is szeretném tudni, *mit mond a jog arról* a helyzetről, ha a múltkori cikk állítására hivatkozva kollégáim — akiket elfelejtettek arról értesíteni, hogy ki vannak rúgva — *tőlem követelnek fizetést arra az időre, amíg nem találnak más munkát maguknak — mondván: én nem fogadtam el Bozzay úr nagyvonalú ajánlatát az egyetemi állásokkal kapcsolatban.*

Bozzay úr azt nyilatkozta, hogy az új személyzet néhány tagja már föl van véve — engem úgy tájékoztattak, *azért nem maradhatunk december végéig sem, mert a teljes új személyzet egyetemi állományban van már.* Nem tudom melyik verzió igaz, de ha a második, akkor vajon hol vannak ezek az emberek és mit csinálnak, mert a lenti büfében mi dolgozunk.

Végig üzleti megfontolásokkal „érvel" a menedzser-igazgató az új gárda mellett, ám *mindenféle adat, szám nélkül teszi ezt. Az egyetlen konkrétum,* amire hivatkozik, *hogy jövendő konferenciák esetén 10-20-30 forintot nyerhet vendégenként az egyetem kávé és üdítő felszolgálásával. Egy árresforintból jelenleg 10 fillér a haszon* és aligha várható kedvező változás, azaz százkétszáz-háromszáz forintot kell rátenni az árakra, hogy ez a haszon igaz legyen. Ettől a kávé itt drágább lesz, mint a Hiltonban, kérdés ezek után, hány konferencia választja az aulát a Hilton helyett.

Azt mondja Bozzay úr, hogy *az új személyzet képes lesz külső segítség nélkül profi fogadásokat ellátni.* Tudva azt, hogy ez tizenöt-húsz vendégenként jelent egy fölszolgálót, hány embert vesznek föl? *És ki fog addig a pincebüfében, a földszinti büfében és a bazárban dolgozni, amíg a személyzet a fogadást látja el?* Vagy azokat addig zárva tartják? Ha ide is, oda is jut ember, akkor a fogadás extra személyzete mit csinál majd két munka között?

Azon egyébként jót kacagtam, hogy egy menedzser-igazgató belemegy abba, hogy egy 300 fős rendezvény hasznát elvigyék a külsős pincérek. Ha ezt meg tudták csinálni, még ha a Gellértből jöttek is, nos, akkor *úgy kell az egyetemnek.* Amikor mi bonyolítottunk le ilyen rendezvényt, azon az egyetemnek is volt haszna, meg nekünk is.

Igen, *érzelmileg és üzletileg is kötődünk a pinceklubhoz.* Tetszik a társaság, szeretjük a diákokat és örülünk, hogy értik az ötleteinket, *hamar megkedvelték az október 23-án fölszolgált Kádár-, Molotov-, Nagy Medve koktéljainkat, a Rákosi Kedvencét és egyéb újításainkat. Áraink olyan alacsonyak, hogy a vendég sokszor nem hisz a szemének.* Rendezvények alkalmából sem vagyunk drágábbak. *Ezzel együtt anyagilag sem járunk rosszul,* nem társadalmi munkások vagyunk, *de nagyon megdolgozunk a pénzünkért.*

Hogy mostantól *hogy lesz, azt nem tudom. A vállalkozásra kölcsönt vettem föl, egy barátom nyugati kocsija rá a fedezet.* Beruháztam a klubba, *vettem egy Nivát és egy utánfutót,* hogy ezzel most mi lesz és hogy *miként törlesztem a hitelt* egy megszüntetett vállalkozásból, *arról fogalmam sincs.* Egyébként a hitelnyújtás előtt *az OTP kikérte az egyetem véleményét is,* ami akkor az volt, hogy *adják meg a hitelt, a vállalkozásra szükség van.*

Nem értem, miért hivatkozik Bozzay úr arra, hogy az új személyzet munkája nyomán több támogatás jut a közművelődésnek, hiszen a velem kötött szerződésben is az áll, hogy évente fölülvizsgálandó a bérleti díj, amit fizetnem kell. *Az üzletem árait és szakszerűségét egyébként kész vagyok a belker tanszék bármelyik vendéglátással foglalkozó szakemberével átvizsgálni.*

Ha a mendemondáktól eltekintek, *máig sem értem, miért kell nekünk azonnal elmennünk, annak ellenére, hogy a diákok ragaszkodnak hozzánk.*

Bozzay úr *azt nyilatkozza, hogy az új személyzet tapasztalt* szakemberekből áll, ezt nem vitatom. De erre *mi is összeszámoltuk:* hármunknak a vendéglátóiparhoz kapcsolódóan *három szakmunkás-bizonyítványunk, egy mesterlevelünk, négy és fél diplománk van* (a fél azt jelenti, hogy én most utolsó éves vagyok itt a közgázon). Ezenkívül 11 nyelvvizsgát tudunk fölmutatni.

lejegyezte: M. G.

HORN GYULA ELŐADÁSA

Horn Gyula, az MSZP elnöke december 6-án este ötkor előadást tart egyetemünkön.

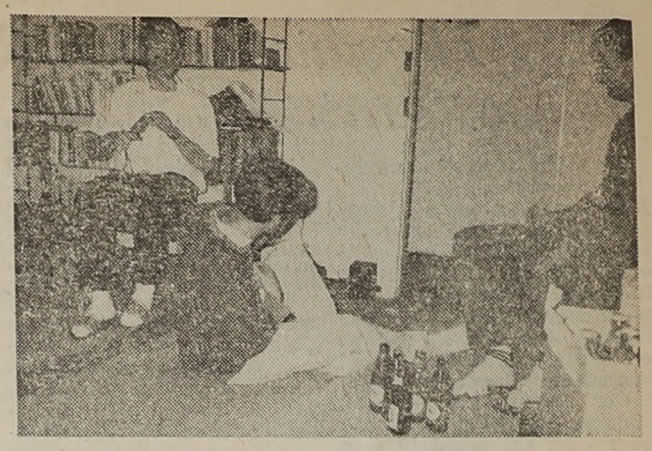

Sörbe bögre (Fotó: Salamon Csaba)

Plagizálunk! Plagizáljunk? Plagizálhatunk?

Rossz a közérzetem, mint sokaknak ebben az országban. Elemeit felsorolni felesleges, hisz mindnyájan átéljük, természetesen mindenki a maga társadalmi, családi, egyéni helyzetétől függően más és más módon. Az utóbbi időben azonban nagypolitikától és rossz gazdaságtól függetlenül is romlott a közérzetem. Mert zavar, hogy egyre jobban terjed a parttalan és gátlástalan plagizálás az egyetem falain kívül és belül egyaránt.

21 évi egyetemi oktatói pályafutásom alatt egyetlen (!) szakdolgozatot ítéltem védésre alkalmatlannak. Bevallom, hogy sok gyenge szakdolgozat kapcsán tipródtam, kerestem az indokokat, hogy az alapos és kemény kritikai hangvétel ellenére meg tudjam adni az elégségest. Mert azzal biztattam háborgó lelkiismeretemet, hogy voltak és vannak ennél gyengébb dolgozatok is, amelyek elfogadásra kerültek. Miért pont őt? És miért pont én? Ha négy éven át minden akadályt legyőzött a hallgató, akkor miért pont itt és általam bukjon el? Tudtam, hogy az általános (országos) igénytelenség közegében a kezemben lévő szakdolgozatnál roszszabbak révén is diplomával a zsebükben távoztak egyetemünkről hallgatók. (És persze azt is tudom, hogy sokan vannak közülük, akik kitűnően megtalálták azt a munkakört, amiben jól, elfogadhatóan teljesítenek.) Mondhatok bármit, tudom, hogy az indokok elfogadhatatlanok. A következmények a szemünk előtt zajlanak, mindnyájan tevőleges részesei voltunk.

Az elmúlt két hónapban új esetekkel találtam szembe magamat. Két szakdolgozatot voltam kénytelen elutasítani (az egyiket harmadik bírálóként). Az indok mindkettőnél ugyanaz: szakirodalmi megállapítások hivatkozás nélküli — esetenként szó szerinti — átvétele. Erre már nem találtam indokot. Nem is akartam. Évek óta ütközetet folytatok szakszeminaristáimmal, akikkel esetenként háromszor-négyszer átírattatom a szakdolgozatot, s gyakran éppen a pontos hivatkozások hiánya miatt. Udvariasan elrejtik véleményüket, magukban biztosan dühöngenek. A védést követően a jobb eredmény miatt megbocsátanak.

De hát hol a baj gyökere? Mi az oka a terjedő kórnak? Nem tudtam, nem jöttem rá. Egyik kolléganőm oldotta meg a rejtélyt, aki az általam elutasított szakdolgozatra közepest adott. Mivel véleményünk megegyezett, rákérdeztem, hogy akkor miért ilyen engedékeny? Feltett egy ártatlan kérdést: „Mondd, publikált szakirodalomban nem találkozol ugyanezzel a problémával?" Elnémultam. Igaza van. Én is megtaláltam már közzétett gondolataimat mások publikációiban. Jelzés nélkül.

Hová vezet ez az út? S ki tudja és hogyan megállítani a folyamatot? A színvonalas értelmiségképzés érdekében és az erkölcs nevében?

KONCZ KATALIN

„Az oktatói fedezet" bizonytalan

A gazdálkodási kar tanácsa november 13-án tartott ülésén a résztvevők először a kar hallgatói számára meghirdetett szakirányok felülvizsgálatáról készült tájékoztatót vitatták meg. Háromtagú bizottság *(Mádi Csaba, Paprika Zita, Sándor Imre)* térképezte fel korábban az egyes tanszékek készültségi fokát. Többek között kiderült, hogy a tanszékek általában rendelkeznek a szakirányokhoz szükséges személyi feltételekkel, de több helyen (pénzügy, marketing, számvitel tanszék) komoly létszámgond merül majd fel. Általában elmondható, hogy a jelenlegi egyetemi jövedelmi viszonyok mellett „az oktatói fedezet" rendkívül bizonytalan. Különösen a védelemgazdasági tanszéken, de a számvitel, a gazdaságföldrajz és természeti erőforrások, a pénzügy tanszéken is szükség van a zömmel csak programok formájában létező tananyagok átigazítására, figyelembe véve a megváltozott gazdasági és politikai viszonyokat. Az elképzelések szerint többnyire időben elkészülnek majd a tananyagok; a jegyzetellátás akadálya egyedül az AULA Kiadó kapacitásának felső határa lehet.

Mivel a meghirdetett szakirányok indítási feltételeit biztosítottnak látta, a bizottság írásos anyagában a kari tanácsnak a kari szakirány-szerkezet jóváhagyását javasolta. Többek között azt is szorgalmazta, hogy korábbi döntésekkel ellentétben a hallgatókat csak egy szakirány választására kötelezzék, hiszen kettő párhuzamos oktatása megoldhatatlan. A szakirányok órakeretét 12 órában gondolta maximalizálni a bizottság; ezek pedig legalább 10 fő esetén legyenek indíthatók. Három, jövőben bevezetendő új szakirányt is javasoltak a tanszékek: a számítási és szállítmányozási logisztika, a humán infrastruktúra és az „Európa" szakirányt.

A témakör kari tanácsi megbeszélésének tapasztalatai a következőképp összegezhetők. A szakirányokról készült anyagokat már e félévben oda lehet adni a hallgatóknak, akiknek így lehetőségük nyílik már most tájékozódni későbbi választásuk előtt. A szakirányokról persze végleges döntést az egyetemi tanács hoz majd; de alapelvként elfogadható, hogy e struktúra ne legyen végleges: szakirányok megszűnhetnek, illetve újak is beléphetnek. Egyes szakirányok (pl. pénzügy, külgazdaság) iránt várhatóan az átlagosnál jóval nagyobb lesz az érdeklődés; adminisztratív korlátozásuk nem lenne helyes, ám a tanszékeknek ildomos lenne a hallgatói szándékra úgy hatni, hogy ez a racionalitás felé mozduljon el. Mivel a szakirányokkal kapcsolatban sok még a bizonytalanság; annak a rendszernek a kidolgozása is kívánatos; hogyan és mikor lehet esetleg szakirányt változtatniuk a hallgatóknak.

Rövid szünet után második napirendi pontként a Turizmus Kutatócsoport létrehozásáról szóló tervezet megtárgyalására került sor. Ennek szükségességét egyrészt a hallgatói érdeklődés, másrészt az idegenforgalom nemzetgazdaságban betöltött jelentős szerepe támasztja alá. Az elképzelések szerint az állandó stáb viszonylag kicsi, négyfős lesz: kutatócsoport-vezető, adjunktus, tanársegéd és egy IBUSZ-státuson lévő tudományos munkatárs. A kutatócsoport azonban számos külsős szakemberre is számít. 1991—92-ben pedig önálló turizmus szakirány indítását tervezi: ennek felelős tanárai: *Lengyel Márton* és *Jandala Csilla.* És ahogy Jandala Csilla a kari tanácson elmondotta, a kutatócsoport kiterjedt nemzetközi kapcsolatokat — tananyag-, illetve tanárcserékkel — szeretne kiépíteni. Más intézményekkel közösen pályázatot nyújtott be a Közös Piac idegenforgalmi felsőfokú képzést támogató programjára; az egyetemi költségvetést tehát a kutatócsoport nem terheli, sőt jelentős pénzeszközök beáramlása is várható.

Az egyebek megtárgyalásakor *Mészáros Tamás* dékán elmondotta, hogy a doktori tanácsnak új elnököt kell választani. A kari vezetés *Máriás Antalt* javasolja. A vezetési és szervezési tanszék pedig írásban tájékoztatta a kari tanácsot a tanszéken történt változásokról. A jövőben itt három project; technológia és stratégiai menedzsment (vezetője: *Balaton Károly*), szervezeti magatartás (vezetője: *Bakacsi Gyula*), szervezetterveze és menedzsment kontroll (vezetője: *Dobák Miklós*); fog működni. Írásos tájékoztatót olvashattak a megjelentek a Társadalomelméleti Kollégiumban meghirdetett körökről (alternatív tárgyakról) is. E kérdésekről azonban a kari tanács nem tudott dönteni, hiszen időközben többen távoztak, így a végére már nem volt szavazóképes. Az utólagos „cserép-szavazás" eredménye lapzártakor még nem ismert.

R.

Mit akar a három bizottság az egyetemmel?

(Folytatás az 1. oldalról.)

kára felkért személyek neveit, amelyeket lapunk az elmúlt számban már közölt. *Bánfi Tamás* önmaga helyett *Sulyok Papp Máriát* javasolta az oktatási bizottságba, amellyel Chikán Attila, illetve az egyetemi tanács egyetértett.

Veress József bizottsági vezető szóvátette azokat a küldöttgyűlés után tapasztalható folyosói véleményeket, amelyek eleve rosszhiszeműen állítják be a három bizottságot. Ezeket a folyosói véleményeket cáfolták meg a bizottságok felszólaló tagjai, amikor hangsúlyozták, hogy nem kívánnak zártkörű munkát végezni és nincs szándékukban az új turnusban egyetemi vezetői pozíciót vállalni. Ez utóbbi megjegyzéssel szemben a tanács jó néhány tagja azon az állásponton volt, hogy az átalakítási munkálatok kiérlelődése során kell kikristályosodni az új vezetőknek is. Ha nem így lesz, akkor lehet, hogy az új vezető látszólag talán elfogadja az átalakulásra tett javaslatot, de mást fog csinálni. Volt erre már példa az egyetem történetében. Ugyancsak a vezetőváltással kapcsolatban figyelmeztettek a felszólalók az interregnum veszélyére, ami tönkreteheti az egyetemet. Ezt elkerülendő az átalakítási munkálatokkal párhuzamosan is megtörténhet a rektorválasztás. Az átalakítás veszélyei rendkívüliek, hangsúlyozták a hozzászólásban. 20-30, esetleg 50 olyan konvertálható tudással rendelkező oktató távozik el a bizonytalan körülmények folytán az egyetemről, sőt az országból is, akiknek hiányát megsínyli az egyetem. Ha nem vesszük figyelembe, hogy az egyetem személyi állománya mire képes, mire lehet megkérni, akkor a következő szeptemberben gyászos képnek nézünk elébe. A bizottság tagjai hangsúlyozták, hogy a változásokban támaszkodni kell az egyetem emberállományára. De természetesen lesznek, akik nem tudják az újat felvállalni. Ezért olyan politikát kell folytatni, hogy hajlandók legyenek kívülről is az egyetemre jönni a jó szakemberek. Fontos, hogy kontaktus alakuljon ki a bizottságok és az egyetemvezetés között. Folyamatos kapcsolattartásra van szükség. Ennek érdekében az anyagok az egyetemi tanács elé kerülnek javaslatkialakítás érdekében — biztosította a rektor összefoglalójában az egyetemi tanácsot.

Chikán Attila a bizottságok működési elképzeléséről a következőket mondta. Megtartották első üléseiket a bizottságok, megválasztották az elnököket, titkárokat és most vannak kialakulóban a munkafeltételek. Elkészült a vitaanyag is és a hozzászólások most folynak. Ezeken a bizottsági üléseken bárki részt vehet. Az egyetem rektorával történt megbeszélés alapján biztosított a finanszírozás is. A bizottsági munkákra, a pályázatokra 1 millió 400 ezer forintos költségvetést állítottak össze.

A pályázatokat miután a bizottságok megvitatják, az ellenvéleményeket nyilvánosan is megjelentetik. Majd rátért a reformhoz való viszonyukra: mint mondotta, a közgazdasági egyetem nem tegnap kezdett el reformálni. A kelet-európai egyetemekkel szemben, itt nem kellett megvárni a rendszerváltást. Ezt a folyamatot nem akarja megfordítani a jövőben sem az egyetem. A változtatás előtt két kardinális kérdés szerepel. Egyrészt a menedzserváltás, másrészt az eddigi reformfolyamatok felhasználása, ami nem azt jelenti, hogy nem lesz változás. Chikán Attila hangsúlyozta a bizottságok együtt akarnak dolgozni a reform zászlóvivőivel. A bizottságok munkájukban nagyon széles körre szeretnének támaszkodni, de a feladatelképzelés határozott kézbentartásával. A leendő egyetemi vezetés számára kívánnak alternatívákat adni.

A kulcskérdés, hogy mit akar a három bizottság az egyetemmel. Korlátozott létszámú, magas színvonalú elitintézményt, vagy tömegoktatást az új gazdasági követelményeknek megfelelően. A bizottságok célja a presztízsegyetem. Ne mi akarjunk képezni technikusokat a gazdaság számára.

Befejezve mondanivalóját hangsúlyozta: alapvető feladat a nyitottság, a bizottságoknak nincs más érdekük, csak hogy az egyetem jól működjön.

Veress József a gazdálkodással és a pénzügyi menedzsmenttel foglalkozó bizottság vezetője három pontban foglalta össze a feladatokat: 1. az egyetem pénzügyekkel kapcsolatos munkáját hatékonyabbá kell tenni. 2. Meg kell határozni azokat az etikus módszereket, amelyekkel finanszírozható az egyetem. 3. A három bizottság által közösen meghatározott létszám, stratégiai lépéseket indokol az oktatás hatékonyságának növelése érdekében. Ehhez szükség van a helyzet objektív elemzésére, melynek elvégzéséhez kérte az egyetemi vezetők határozott intézkedését, hogy így minden akadály nélkül a bizottság a szükséges adatokhoz jusson.

Az egyetemi tanács megnyugvással és rokonszenvvel hallgatta a tájékoztatást. Miközben egyetértettek a minőségi egyetem elképzelésével, az egyetem universitas jellege érdekében szóltak.

A rektor összefoglalójában elmondotta, hogy a mostani átalakításának jobbak a politikai feltételek is, mint a korábbi reformnak. De a belső szubjektív rendszer nem biztos, hogy kedvezőbb. Arra kell törekedni, hogy az egyetem cselekedni kívánó része ne szakadjon szét. Remélhetőleg meglesz az összefogási készség, amelyik megteremti a pozitív építés feltételeit.

A napirend befejeztével az egyetemi tanács elfogadta a három bizottság személyi összetételére tett javaslatot.

Ezt követően sor került a számítástechnikai központ létrehozásával kapcsolatos kérdésekre és személyi ügyek megtárgyalására.

H. E.

Hegedüs Miklós: RÉSZ ÉS EGÉSZ

III.

Andorka Rudolf „mikroszintű tanulsága" amit a KÖZGAZDÁSZ-ban megjelenő cikkének a végén említésre méltónak talált, nem kerülte el a figyelmemet. Ezúttal egy, buzgóságáról közismert önkéntes adatgyűjtő sietett a segítségére. Fejtegetése nyilván másoknak is gyanús lehetett, hiszen, akik ismernek engem is és Andorka Rudolfot is, könnyen kitalálhatták, hogy nem ő az, aki rólam 10 évre visszamenőleg is adatokat őriz. Ő ugyanúgy nem ismer engem, mint én őt. „Mikroszintű tanulsága" egy vidám kis történet, amit már régóta szeretnék megírni. De előbb legyünk túl a súlyosabb részeken.

Mielőtt az általam elkezdett vitát a magam részéről bezárnám, néhány dolgot még tisztázni szeretnék. Vegyük még egyszer és remélhetőleg utoljára elő az otthon amolyan kisebb szállóigévé vált, „csokornyakkendős reformkommunista" kifejezést, mert helyi vonatkozásai mellett néhány általánosabb tanulsággal is szolgál.

Nem kis meglepetésemre Andorka Rudolf a „csokornyakkendős reformkommunista" megjelölést szó szerint értette és a Magyar Fórum jóvoltából egy ország előtt ijedten kapkodott a nyakához, bizonygatván, hogy ő sohasem hordott csokornyakkendőt. Majd engem több helyen is óva intett attól, hogy másokat a nyakkendőjük viselésének alapján ítéljek meg.

Soha sem hittem volna, hogy túl a gyerekkoron valaki egy politikai szlogent szó szerint értelmez. De ha ez most megtörtént, akkor álljunk itt meg egy rövid időre és gyűjtsünk össze néhány tanulságot.

Ezt a kis írásomat most elsősorban hallgatóknak szánom és lehetne ez az egyetemünk Tarkaréti kollégiumában, több mint két évvel ezelőtt megtartott egyik előadásom egyenes folytatása is. Azon az előadáson én közel száz összezsúfolódó hallgató előtt általában a vallás, a vallásosság és a keresztény értékrendszer ellen több oldalról is folytatott ideológiai háború főbb fogásait próbáltam összefoglalni a napjainkban is használt módszerek ismertetésével bezárólag. Szem előtt tartva azt a már annyi más helyen is tapasztalt tényt, hogy sokuk esetében a teljesen elmulasztott hitoktatás és az évtizedes tudatos félrevezetési politika eredményeként mindent a legelején kellett volna kezdenem, az előadásomat a nyelv használatában rejlő lehetőségek bemutatásával kezdtem. Itt mondtam el azt is, hogy

a vallás nyelve egy szimbolikus nyelv, és mint ilyen, az ismertebb nyelvek közül elsősorban a költészet nyelvével rokon. Elmondtam, hogy látszólag milyen ragyogó módon érvelhet a vallás ellen egy olyan törekvés, amelyik a vallás, a szimbólumok és példabeszédek segítségével a lehető legáltalánosabb formában megfogalmazott törvényeit a természettudományos tételek mintájára szó szerint értelmezi és ezen kiforgatott formájukban azokat a természettudományos tételekkel versenyezteti.

Teszi ezt nem az utóbbiak hasznára, ami ugyan egy magasabb szinten mindig elvégezhető, hanem az előbbiek rombolásának a céljából. Ez a módszer távolról sem lebecsülendő. Fiatalabb, tapasztalatlanabb emberek esetében általában el is éri a célját és nem kevés fáradságába és jó néhány évébe kerül a csapdába esettnek amíg innen kiszabadul. Irodalmi példákon ugyan meg lehet mutatni, hogy hova vezethet az, ha egy szimbólikus nyelvet szó szerint értelmezünk, mégis

másfél évtized alatt összegyűlt a magam keserves tapasztalata arról, hogy mivel kell annak megküzdeni, aki az otthoni realitások között ilyesminek a tanítására vállalkozik. Csak mellékesen jegyzem meg, hogy a válsággal küszködő amerikai oktatási rendszerben vergődő keresztény tanítási vonal tapasztalatai is igen kemények ebben a vonatkozásban.

A szimbólikus nyelvhasználatban rejlő nehézségek ellenére korábban még soha, sem tapasztaltam, hogy valaki egy politikai hangulatkeltő szlogent szó szerint értelmezett volna. A mi esetünk Andorka Rudolffal érdekes kivétel. **Én mindig azt hittem, hogy legalább a politikai szlogenekről mindenki tudja, hogy hasonlóan a vallás nyelvéhez ezek a szimbolikus nyelvhasználat kategóriájába tartoznak, és esetünkben nem az elsődleges, a szó szerinti, hanem a másodlagos, a hangulati értelem a döntő.**

Van persze elsődleges, szó szerinti jelentésük is, de a hangsúly mindig a másodlagosan hordozott érzelmi, a hangulati vonatkozáson van. Soha nem hittem volna, hogy a Tarkaréti kollégiumban tartott egyik előadásom folytatására egyszer majd ilyen különös körülmények között kerül sor.

A véletlen úgy hozta, hogy a ki tudja hány előadásomban hányszor használt sok hasonló célú kifejezés közül kettőből amolyan szállóige lett, noha én ezt soha sem akartam. A Közgazdaságtudományi Egyetem táján jól ismert „Elbától keletre" mondásom mellett, most mint hallom a „csokornyakkendős reformkommunista" megjelölés is szép karriert futott be.

Az „Elbától keletre" kifejezést akkor vezettem be, amikor körülbelül húsz évvel ezelőtt nagy évfolyamoknak kezdtem előadásokat tartani a „legendás" I. előadóban. Felhasználva egy amúgy is feszített, sodró ütemű matematikaelőadás hallgatóinál törvényszerűen jelentkező fáradtsági periódusokat, a Bibliából kiferdített mondást egy meghatározott gondolkodási és viselkedési normálforma szimbólumaként használtam, amikor a felfrissítést kezdetben ösztönösen, később tudatosan politikai céloknak rendeltem alá. Nem emlékszem, hogy amikor egy, a közéletből ellesett és ironikusan átfogalmazott gondolatsorom végén magyarázatként az „Elbától keletre" kifejezést használtam, valaki rögtön a térképet vette volna elő, azt fürkészve, hogy mi valóban keletre vagyunk-e az Elbától.

A „csokornyakkendős reformkommunistával" kissé más a helyzet. Ezt a megjelölést több mint két évvel ezelőtt találtam ki és használtam annyi más hasonló célú kifejezés mellett az egyetemi és az egyetemen kívüli előadásaimban egyaránt. Hogy éppen ebből lett szállóige a Közgazdasági Egyetem táján, és mint már hallom máshol is, annak nem kis részben az az oka, hogy a KÖZGAZDÁSZ szerkesztősége a „csokornyakkendős reformkommunista" kifejezést az egyik korábbi írásom címébe szerkesztette és a címoldalra tette.

Nincs különösebb újságírói gyakorlatom, ezért hát eszembe sem jutott, hogy a szerkesztő munkájába beleszóljak. Végül is semmi kifogásom sem volt ellene, bár én a kéziratot nem azon a címen küldtem el. Annak a ténynek, hogy ez a szlogen a Közgazdaságtudományi Egyetemen jóval nagyobbat csattant, mint más külső előadásaimban, persze megvan a magyarázata. A nemrég otthonról küldött fotókon, egy sereg helyzetben *Csáki Csaba* látható középen, nyakában csokornyakkendővel. A KÖZGAZDÁSZ szerkesztősége is tanúsítja, hogy ezt nem én szerkesztettem így össze, és mondhatom itt mindnyájunknak derűs perceket okozott ez az egybeesés.

Az nekem soha sem jutott eszembe, hogy egyszer majd valaki a „csokornyakkendős reformkommunista" kifejezést szó szerint fogja értelmezni.

Én a „kimosakodott" vagy az „idejében irányt változtatott" kommunisták egy jól körülírható csoportjának a megjelölésére használtam ezt a sokkal jobban hangzó és célját illetően nagyobb erejű kifejezést. Most zavarban vagyok Andorka Rudolf miatt.

Barátaim, akik ugyanúgy nem ismerik Andorka Rudolfot, mint én, végig nevették a telefonálásuk szó szerint is drága idejét, amikor Andorka Rudolf cikkeiről értesítettek. Nem tagadom, groteszk látvány lehetett, amint egy kiváló tudós egy politikai szlogen olvasása után ijedten a nyakához kapkod és lázasan bizonygatja, hogy ő sohasem hordott csokornyakkendőt. Ennek a szimbólumnak végül is nem az volt a rendeltetése, hogy mondjuk egy színházi programmal összekötött estén a csokornyakkendő viselését kockázatos cselekedetté tegye. Néhány fiatalabb hallgató és Andorka Rudolf kedvéért most nézzenek el nekem egy kis tanítást a szlogen eredetét illetően.

A csokornyakkendő viselésének régi magyar értelmiségi családokban, tudós társaságokban nagy hagyományai vannak. Rövid ez a hely itt arra, hogy ennek „szociológiai hátteret" boncolgassuk. Elég ha csak a nemzetközileg is jól ismert idős magyar tudósegyéniségek otthoni megjelenésére, vagy a televízió akadémiai ülésekről való közvetítéseire gondolunk. Anélkül, hogy ebből túlzott következtetéseket vonnánk le, annyit nyugodtan elmondhatunk, hogy a csokornyakkendő viselésének — különösen ebben a vonatkozásban — határozott és félreérthetetlen polgári jellege van.

Csokornyakkendőt bal oldalról, pláne harcos kommunista sorból az Akadémiáig vagy más magas pozícióig verekedett vagy emelt emberek soha sem viseltek. Hogy ez még világosabb legyen, képzeljük el mondjuk Brezsnyevet, Grósz Károlyt, Marosán Györgyöt, vagy éppen Szabó Kálmánt csokornyakkendőben.

Amikor pár évvel ezelőtt a nagyon is tájékozott és felkészült reformkommunista elitnek kezdett teljesen világossá válni, hogy itt egy megfordíthatatlan folyamat zajlik és a pozíciójukkal, tudományos minősítésükkel „oszlopos korrelációban" lévő politikai pályafutásuk hamarosan terhes lesz majd, akkor hangos trombitaszóval visszamasíroztak a „tiszta tudományhoz" és persze a politikai pályafutásukkal ugyancsak szorosan kapcsolatba hozható nemzetközi tudományos közéleti tevékenységükhöz. Közben megpróbáltak külsőségekben is hasonlítani azokhoz, akiknek erre nem volt szükségük, és akiktől különben fényévnyi távolságra vannak. Ekkor kezd feltűnni egyre több csokornyakkendős idegen arc az otthoni tudományos közéletben és a televízió képernyőin. Én ennek a bonyolult folyamatnak és az ezzel járó számos kísérőjelenségnek a rövid jelölésére, és mint minden politikai szlogent, ezen ízléstelen folyamat elleni hangulatkeltésre használtam a „csokornyakkendős reformkommunista" megjelölést.

Természetesen egy szimbólumba, mint egy képlet változójába több más is behelyettesíthető az értelmezőjétől függően, kivéve általában valamit: a szó szerinti értelmezést. A „Rész és egész" című sorozatom elején például a „csokornyakkendős reformkommunista" jelzőt már egy nagysietve végrehajtott káderpolitika megjelölésére használtam.

Csak mellékesen jegyzem meg, hogy *Mészáros Tamás* rendhagyó ballagási beszédéből a velem foglalkozó résszel, amiben szerencsére nincsenek szimbólumok, csak irónia, én szó szerint értek egyet, kivéve azt a feltevést, hogy én soha sem hordtam csokornyakkendőt, csak teniszütőket. Például, kisfiú koromban a családi fotókon legtöbbször kantáros rövidnadrágban, nagybabos csokornyakkendővel a nyakamban és mackóval a hónam alatt vagyok látható. Még szerencse, hogy ezek a képek nem kerültek Andorka Rudolf kezébe.

Bevallom őszintén, Andorka Rudolfot illetően teljesen elbizonytalanodtam. Most sokat segítene, ha legalább látásból ismerném. Talán el tudnám dönteni, hogy egy ilyen szimpla gondolkodás mögött súlyosabb hiányosságok, vagy csak kihagyott gyerekkori olvasmányok állnak.

Végül Andorka Rudolf irodalmi leckéin messze túlmenően, de még mindig ugyanebben a tárgyban, egy másik, felettébb tanulságos példát is szeretnék bemutatni.

Nézzük meg közösen közelebbről, hogy *Jancsó Miklós* forgatókönyvírója, „rendezői tettestársa", „egypetéjű alkotóikre", *Hernádi Gyula*, a kiváló magyar író 1990. április 1-jén a Mai N-p-nak hogyan nyilatkozik: „Itt mindig ezek a lábszagú komolykodók uralkodtak. Itt Németh László, ez a hatodrangú senkiházi a mérce még mindig. Olvastad az eszszéit? Ismeretterjesztő szinten sincsenek! Pocsék regényeket írt. És ez itt a vátesz. Mert ugye magyar."

Nos, kedves Andorka Rudolf, elismerem, hogy ezen újabb gátlástalanság bemutatásával sokkal több volt a célom, minthogy az általad rámkényszerített irodalmi kurzust folytassam. De azért annak is megteszi.

Noha erről én külön Hernádi Gyulával soha nem beszéltem, így nem egészen biztos, hogy hiteles értékű, amit neked most mondani szeretnék, de mégis megkockáztatom:

A kiváló író, Hernádi Gyula a „lábszagú" kifejezést a „mindig itt uralkodókra" nem szó szerint értette, hanem amolyan vaskos, félre csak nehezen érthető hangulatkeltésre használta. Tapasztalatait, melyeknek következtében ilyen súlyosan elragadtatta magát, feltehetően nem az általa minősítettek lábainak a szagolgatása közben szerezte. Nekem bizony — hát hogyan is mondjam — nem igazán tetszik ez a megjelölés.

Nos, tegyük fel, hogy védelmembe veszem mondjuk Németh Lászlót, akit Hernádi a nevének említésével minden bizonnyal egyértelműen a legerősebb lábszagúak közé sorolt. Képzeld csak el, kedves Andorka Rudolf, hogy az milyen vegyes érzelmeket keltene a külső szemlélőben, ha én hozzád hasonlóan, Hernádi hangulatkeltő jelzőjét szó szerint értelmezném, majd tanúk és mosócédulák gyűjtésével próbálnám igazolni, hogy Németh László időnként azért szokott lábat és zoknit mosni is.

Ezzel a magam részéről a névváltoztatás kapcsán elkezdett vitát szeretném befejezni. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy félreállok. Amit erről el kellett mondanom, már megtettem. Most itt és otthon is, más feladatok jönnek. Azt remélem, hogy a befektetett munka nem volt hiábavaló és valamivel előbbre tartunk, mint a vita indíttatásakor. A realitásokkal most sokkal nyugodtabban nézhetünk szembe, mint korábban bármikor. Azt eddig is jól tudtuk, hogy az évtizedek óta mindmáig tartó kommunista vezetés lesz az, amelyik a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemet képes lesz, majd a nemzeti-polgári hagyományainkat megtartva, formájában és tartalmában úgy megújítani, hogy végre ebben is közelebb kerüljünk más európai nemzetekhez.

Az egész magyar társadalom gyökeresen megváltozni készül, és benne a Közgazdasági Egyetem sem maradhat változatlan. Csáki Csaba lázas sietséggel áthajt olt, függőségi érdekeket konzerválni akaró törekvései foszlányok csupán, amit az idő minden bizonnyal egyszerűen lesöpör az asztalról.

Az egyetem új egyetemi tanács, és benne új rektor választására készül. Reméljük az évtizedek óta mellékfoglalkozásokkal agyonhajszolt, kiábrándult, vagy éppen pótcselekvésekbe menekült tanári kar, most majd saját kezébe veszi sorsának irányítását. Az ott eltöltött két évtized alapján nekem egyértelmű, hogy a Közgazdasági Egyetem sem kivétel, hanem éppen olyan alapvető változásokra szorul, mint az országban bármi más.

Miközben az érintettek ájult igyekezettel szorongatják egymás kezét, azt remélve, hogy mégiscsak sikerül pozíciójukból valamit átmenteni, miközben hangosan dicsérik egymást és nem szűnnek meg a külföldi kapcsolatok ápolásának fontosságát hangsúlyozni, a rendről, a tanulás belső fegyelméről nyomasztó hírek érkeznek. A vezetés minden áron való kézbentartásának az oltáránál már eddig is olyan belső rendet és fegyelmet áldoztak, aminek a kijavítása messzire túlnövi a jelenlegi kereteket.

Elsősorban rajtunk múlik, hogy milyenre formáljuk azt az iskolát, aminek nem vagyunk már többé kiszolgáltatott harmadrangú „oktatói", amivé a kommunista vezetés bennünket évtizedeken át degradált. Egy egyetemnek leszünk a tanárai és visszaszerezve önbecsülésünket meg kell próbálnunk a szó teljes értelmében is tanárnak maradni.

Végül azoknak, akik ebben a vitában velem értettek egyet, elmondhatom, hogy ma már ne tévessze meg őket az, hogy új és új andorka rudolfok állnak majd csatasorba. Gondoljanak csak arra, hogyha az első szabad választásokat az Andorka Rudolf felfogását tükröző sajtóvélemények arányában zártuk volna, akkor a nemzeti, népi-keresztény hagyományokat felvállaló koalíció tagjainak ma legfeljebb csak krumpliszedés jutna.

Vége

Egy régi motoros legújabb feladata

B. Kiss Tamás a közművelődés menedzsere

Hetedik állását nyerte el az évek során az egyetemen B. Kiss Tamás. A közművelődési bizottság a Közgazdász Kultúráért Alapítvány titkár-menedzser-főkönyvelőjének javasolta, amit a rektor elfogadott. Feladata, hogy az egyetemen működő diáköntevékenységi-csoportoknak jogi, gazdasági szolgáltatásokat nyújtson, bővítse a közművelődési célú pénzkeretet. E funkció létrehozásával hosszú fejlődési folyamat fontos állomására érkezett el az egyetemi öntevékenység fejlődése.

— *Mi az előzménye annak, hogy a közművelődési alapítvány fennállásával megszűnik a közművelődés közvetlen állami felügyelete?*

— Az egyetemen nagyjából a nyolcvanas évek közepéig minden ifjúsági tevékenységet monopolista módon irányítottak. Például a különböző ifjúsági szerveződések támogatásáról ekkor még szinte egy személyben döntött a közművelődési titkárság vezetője vagy a KISZ-bizottság titkára. Némi túlzással a csoportok képviselői egyenként keresték fel őket és alkudtak ki valamilyen összeget a maguk számára. Ez megfelelt a hetvenes évekből örökölt korszellemnek a közművelődésre vonatkozó államosító, autonómiaellenes párthatározatoknak és törvényeknek.

Ennek ellenére a Közgázon nagyon színvonalas kulturális élet volt, elég megemlíteni például a Jazz Klubot vagy a Polvaxot. A nyolcvanas évek elejétől a híres BEFÖT-ön, a budapesti egyetemisták és főiskolások találkozóján, valamint az ifjúsági parlamentek sorozatán azért is harcoltak a diákok, hogy öntevékenységeik függetlenné váljanak az állam — például a közművelődési titkárságon, a KISZ-en keresztüli — befolyásától. 1984-től az egyetem vezetése is egyre liberálisabb álláspontot foglalt el ez ügyben, egyre több öntevékenység szerveződhetett. Így jött létre '84 végén a közművelődési bizottság, a kulturális tevékenységeket (is) folytató öntevékeny csoportok delegáltjaiból álló testület, amely átvette a közművelődéssel kapcsolatos döntési jogköröket az államtól, illetve a közművelődési titkárságtól. Ez az akkor még „partizán" akciónk csak évek múlva került összhangba az országos és egyetemi jogszabályokkal.

Mára azonban már e lépések féloldalasságaival kell szembenézni. Az öntevékeny csoportok jó részének nincs önálló jogi személyisége, miközben egyikük-másikuk akár

több százezres, milliós költségvetéssel gazdálkodik.

Az egyetemi KISZ megszűnésével már az a lehetőségük sincs meg, hogy a KISZ-bizottság számláján, illetve számukra nyitott alszámláin vezessék pénzügyeiket. További probléma, hogy az elmúlt évek során nominálértékben is csökkent az a pénzforrás, amelyet az egyetem és a Művelődési Minisztérium bocsát a közművelődési csoportok rendelkezésére. (1987-ben ennek összege 650 000 forint volt, míg az idén csak 400 000 forint.) Ráadásul a KISZ és a diákparlamentek erős jogköreinek megszűnésével romlott az egyetemi közművelődésben érdekeltek képviselete az egyetemi vezetésben.

— *A kedvezőtlen tendenciák mellett voltak itt az utóbbi időben nagyon konkrét feszültségek is.*

— Nos, igen. Például a KISZ-bizottság főállású gazdasági felelősi státusának megszűntével — tehát azzal, hogy nem volt a csoportok pénzügyeivel foglalkozó szakember — egy évig szinte senki sem tudott hozzáférni a KISZ számláján kezelt pénzéhez. Senki sem figyelt oda arra, hogy egyes szórakoztató rendezvények, amelyeknek a pénzszerzés lett volna a feladata, nonszensz módon anyagi veszteségeket okoztak a közművelődésnek. (Így a Dunaparty Club vagy a Ráday Dixie Club.) Egyes öntevékeny csoportok hibákat követtek el pénzkezelésük során. A közművelődési titkárság, melynek feladata volt, hogy előkészítse a közművelődési bizottság pénzügyi döntéseit, többször nem volt tisztában azzal, hogy mennyi pénz áll a közművelődés rendelkezésére egy-egy félévben. A közművelődés részéről senki sem tudta, hogy hova kerül az egyetem főépületében működő II. osztályú kocsma — nyilván tetemes — bevétele.

Egyébként az is nonszensz hogy semmilyen rendezvényt nem lehet a klubban tartani az italbolti hangulat, zaj miatt.

Mindezek nyomán, amiket mondtam, a közművelődési bizottság tavaly tavasszal több fontos kérdésben állást foglalt. Így kimondta, hogy a közművelődési tevékenységek tartalmi irányítására nincs szükség. Egyenrangúnak kell tekinteni mindenkit, aki közművelődési tevékenységet szervez, menedzsel, így a közművelődési titkárság vezetőjét, a kollégiumok igazgatóit, a KDC és a klubok vezetőit és a többit. Ekkor döntött a testület a közművelődési alapítvány létrehozása mellett is, amely a pénzszerzésen túl gazdasági, például számlavezetési lehetőséget nyújt a jogi személyiséggel nem rendelkező öntevékeny csoportoknak is. Az ezzel járó feladatok ellátása lett az én dolgom, valamint az, hogy propagandával segítsem a csoportokat, mondjuk a néptánc-együttest.

— *A közművelődési bizottság ülésén felmerült, hogy számos más tevékenységet végzel, így, vezeted a Közép-Európa Társadalomtudományi Klubot, a Széchenyi István Szakkollégium Alapítvány menedzser-igazgatója vagy, és titkár-menedzserként működsz a Csehszlovákiai Magyar Kultúráért Alapítványnál is. Hogyan tudod mindezek mellett ellátni új munkádat?*

— Ez lesz a főállásom és az említettek a mellékállásaim, illetve társadalmi munkáim. Ami a klubot illeti,

tíz éve csinálom változó diákaktivisták segítségével.

Ez idő alatt több mint nyolcvan külföldi előadónk volt, hírnevet szerzett a klub, számomra nagy intellektuális élményt jelent. Ezt a munkát tehát nem adhatom fel, éppúgy, mint a kollégiumi állást, amit pályázat útján nyertem el és mindenképpen el szeretném látni addig, amíg olyan diákokkal is dolgozhatom együtt, akiket még jól ismerek és nagyon szeretek. A harmadik szervezet, amelyben menedzselési munkát is végzek, tulajdonképpen missziós tevékenységet folytat, csak az idén több mint száz csehszlovákiai magyar kezdeményezést támogattunk. Nem kell különösebben magyarázni, hogy a szlovák nacionalizmus virulenssé válása idején milyen fontos a szlovákiai magyarság okos támogatása.

Nagy szerencsém hogy feleségem szintén gazdasági igazgató, hozzám hasonlóan sok éven át klubokat szervezett, szintén megszállottja a határainkon túli magyarság segítésének, így kölcsönösen segítjük egymást a munkáinkban.

K. S.

Tisztára

Picur felmos (Fotó: Salamon Csaba)

Filozófiából nemcsak „mást" és nemcsak „másokkal"

A filozófiai tanszék egykori — fokozatosan jelző nélkülivé váló — reformereinek szó- és ügyvivői, Valcsicsák Imre és Bíró Zoltán úgy vélik, hogy a politikai változások nem remélt gyorsasága, a kulcsfontosságú tanszékvezető-váltás az oktatásban a marxista filozófia egyeduralmát felváltó szektorsemleges filozófiatörténet dominanciája 88 őszétől, a tanszékre új tudásanyaggal érkezett, jól képzett fiatal kollégák, együttvéve olyan helyzetet teremtettek, hogy *1991 tavaszán*, a színvonalas munka biztosítása érdekében a *személyi konzekvenciák* levonása tekintetében „döntő lépéseket lehet tenni".

„... kinek van itt a helye és kinek kell elmennie"?

B. Z. és V. I. szerint ezt részben a hallgatói tanárválasztás dönti el, de ebből az egyetemi vezetésnek ki kell szűrnie a konjunkturális elemeket, alkalmazni kell a tudomány autonóm mértékrendszerét (publikációk, tudományos közéletben való szerepvállalás stb.), a kölcsönös ismeretségen alapuló tanszéki nyilvánosság kontrollját. S végül: az egyetemnek döntenie kell, hogy szükség van-e itt filozófiaoktatásra és minden kollégának mérlegelnie kell, szükség van-e arra, amit nyújtani tud, „megfelelő-e az, amit csinál", „... és ennek függvényében kell kinek-kinek lépnie..."

Ha a helyzet nem volna túlságosan is komoly, akár derülsen is lehetne dühöngeni azon, ahogyan V. I. és B. Z. káderpolitikai szelekciós mércéik közé illesztik — természetesen kizárólag *szakmai* alapon — az önmérlegelésen alapuló önkéntes távozás szempontját is. Látszatra hősies pesszimizmussal mintegy morálisan hitelesítik az önszelektálás szempontját, amikor magukat sem zárják ki az önkéntes harakirit elkövetők lehetséges sorából.

Ez az egész káderpolitikai probléma persze egyszerűen megoldódik, ha az egyetem vezetése a filozófiaoktatást feleslegesnek tartja. Komolyan gondolhatja-e azonban B. Z., hogy ebben a tekintetben „teljes" bizonytalanság van? Kizárt, hogy az új rendszer és benne az egyetem vezetése, a technikai-tudományos forradalom korában, ebben a globalizálódó társadalmi világban, lehetségesnek tartja a közgazdaságtan színvonalas elméleti-gyakorlati művelését, oktatását filozófia nélkül. A kérdés csak az, hogy milyen filozófia oktatására tart igényt.

B. Z. miért nem ezt a kérdést feszegeti? Miért nem tart ki 2 évvel ezelőtti álláspontja mellett, mely szerint egy közgazdaságtudományi egyetemen folyó filozófiaoktatás középpontjában a filozófia és a közgazdaságtan kölcsönhatásának kell állnia? Csak nem a gyors rendszerváltozás hatására? V. I. és B. Z. nem saját bizonytalanságukat és új pályakeresésüket fejezik ki az „új profil, új tudásanyag — régi gárda" „tarthatatlan" ellentmondásának megfogalmazásával, amelyben az egyik oldalt a színvonal, a másik oldalt pedig a konzervatív színvonaltalanság hordozójának tüntetik fel?!

Ami nem „sokkal több", hanem egészen más

V. I. és B. Z. nem arról nyilatkoznak, hogy szerintük milyen filozófiára ill. filozófiákra van szükség, oktatásukra lehetőség. V. I. azt mondja, hogy igazi céljuk kezdettől (1988) az volt, hogy mindenki azt oktassa, amihez legjobban ért. B. Z. azt hangsúlyozza, hogy a gyors rendszerváltás következtében ma már a legfontosabb a *különböző világnézetű* oktatók egymással „részben" versengő együttesének megjelenése. Ez valóban sokkal több, mint amit egykori reformeri minőségükben célul tűztek. Az irányzatosságtól mentes filozófiatörténet oktatási lehetőségének kiharcolásától, az „egymással versengő tematikák" formájában lehetséges „szocialista pluralizmus" — igaz: elvont — elismerésétől eljutottak addig, hogy a mostanra kialakult helyzetet, a polgári pluralizmus kibontakozását „sokkal több"-nek minősítik. Holott ez nem sokkal több, hanem egészen más, amit V. I., B. Z. elfogadnak, az ezt szolgáló személyi konzekvenciák levonását sürgetik, s erre a határidőt pontosan megjelölik. A színvonalas munka követelménye melletti kiállás formájában a vonalváltás az alapvető tartalom, de erről közvetlenül nem nyilatkoznak. Ez szakmailag elégtelen, ideológiailag kitérő, és morálisan...

Hol is áll hát oktatásunk ebben a rendszerváltásban?

Igen sokféle téma váltotta fel a korábbi — hivatalosan egységes, a gyakorlatban többféleképpen értelmezett és tanított — marxista filozófiát. Olyan választható törzskurzus, amelyik csak a marxista filozófiát tartalmazza — nincs. Olyan, amelyikben egyáltalán nem szerepel, több is van. Vannak az egész filozófiatörténeti fejlődés fő csomópontjait átfogó és csak egyetlen témát néhány filozófus felfogásában ismertető kurzusok. Ami viszont csak ritkán fordul elő: annak világossá tétele, hogy ezt vagy azt a tematikát ki-ki milyen szemlélettel műveli és oktatja. Az új szemléleti sokféleség még kiforratlan, eléggé erős a minden filozófiai irányultságtól mentes leíró-elemző problémakezelés. Ez inkább gyengesége, mint erénye helyzetünknek, ami erősen átmeneti s amelyben egyre erősebb az az egyetlen ideológiai közös nevező, amely a formacentrikus marxizmus deformálódott alakjára koncentrálva szorítja a marxismust a perifériára.

Az adott helyzetben tehát természetes, hogy nem minden meghirdetett „szuverén" tematika van szakmailag színvonalasan megalapozva. Ennek problematikusságát azonban nem helyes eltúlozni. Ilyen óraszámban és nem szakosoknak tanítva a filozófiát, minden kolléga képes a filozófia-történet fő csomópontjainak és a leglényegesebb filozófiai témakörök megfelelő szintű oktatására. Korántsem az a fő probléma tehát e tekintetben, hogy valakinek, akihez sokan jelentkeztek, segít olyan kolléga, akinek a tematikájára nem jelentkeztek elegen vagy egyáltalán, hanem az, hogy nem tudni: milyen szemlélettel oktatja az adott témát a meghirdető és a „bedolgozó".

A filozófiaoktatás rendszerváltása szempontjából a fő különbség nem abban kell, hogy álljon, hogy ki milyen tematikát csinált vagy nem csinált, de oktatását vállalja, nem is azok között, akik előbb vagy később határolták el magukat a marxizmustól, sőt még abban sem, hogy elhatárolták-e magukat a marxizmustól. Hiszen egy valamirevaló polgári demokráciában a filozófia, sőt a marxista filozófia marxista alapon való oktatásának is helye van. A fő kérdés az, milyen irányzatú, színvonalasan oktatott filozófiára van szükség, igény és ki tett le elismerésre méltó szakmai teljesítményt a maga vonalán, legyen az illető a vallásos, a pozitivista, a posztmodern és a többi irányzat vagy éppen a marxizmus képviselője. Ezek között éppúgy lehet helyük azoknak, akik régi tematikákat akár évtizedekig oktattak, akár elfordultak most a marxizmustól, akár nem. Bizonyára nem lesz tartós helyük azoknak, akik se régen se most, annak idején a marxizmust, most a marxizmustól való eltávolodásukat nem megfelelő szakmai-filozófiai teljesítménnyel igazolták, csak politikailag fedezték, fedezik le.

Marxisták, akik adnak magukra, szakmailag „hitelesek", politikailag tisztességesek, van bennük elég „civil kurázsi" nem fognak önként távozni. Küzdeni fognak, ahogy tudnak, hogy az új rendszerben, ha az oktatás perifériáján is, de megmaradjanak és oktathassák azt a marxizmust, amely nemcsak formacentrikus történelmi formájának deformálódott alakját küzdötte le, hanem túllép ama formacentrikus fejlettségi fokán is. Bizton remélve, vannak, lesznek, akik folytatni akarják és tudják törekvéseiket és gerinces citoyenek, akik támogatják őket.

GONDI JÓZSEF
MIHÁLY ALBERT

A diákok támasztják a követelményeket

Móczár Józsefnek — amint az egyetemi küldöttértekezleten is kiderült — jó néhány kérdésben különvéleménye van az egyetem szükséges fejlődéséről.

— *Hogyan értékeled az egyetem jelenlegi helyzetét és mik a fő tennivalók szerinted?*

— Az oktatás szempontjából úgy látom, hogy nagyon alaposan újra kell gondolni a most működő struktúrát, aminek problémáit részben a legutóbbi, még folyó képzéskorszerűsítés tartalmi következetlenségei eredményezték. Ezek egyike az alapképzés kötött törzstárgyainak problematikája. Számomra az is nagyon lényeges tartalmi kérdés, hogyan sikerül a piacgazdaság közgazdaságtanát beépíteni a képzésünkbe, tudva, hogy az alapul vett nyugati tankönyvek az ottani háromszíntű — undergraduate, graduate, postgraduate — oktatás számára készültek.

Nálunk az undergraduate- és a graduate-képzést egybemosták,

vannak tárgyak, illetve a tárgyakon belül fejezetek, amelyek az undergraduate szintet ütik meg, vannak „helyükön levők", és olyanok, amelyek inkább a postgraduális képzésbe illeszkednének.

— *Miért baj ez?*

— Azért, mert a harmadéven oktató szaktanszékek nem tudnak építeni egy ilyen alapozó képzésre, ugyanakkor viszontlátnak benne olyan ismereteket, amelyeket nekik kellene oktatniuk. Amennyire én meg tudom ítélni, a vállalati gazdaságtan anyagának sikerült a legjobban belőnie azt a szintet, ami valóban alapozást nyújt a business schoolhoz és az egyetemi ághoz egyaránt. Ugyanez nem mondható el például a mikro- vagy a makroökonómiáról. Ezek az alapozónál magasabb szintű tananyagok, és kérdéses az, hogy ezekkel így kell-e foglalkozniuk azoknak a hallgatóknak, akik csak főiskolai diplomát akarnak szerezni. Az alapozó képzés másik problémája az, hogy nem tartalmaz olyan tárgyakat, amelyek a főiskolai képzést befejezhetővé tennék. Mert abban nem hiszek, hogy ez után a két év alapozás után egy év alatt tudnak annyi gyakorlati tudást magukra szedni a hallgatók, hogy azzal a főiskolákon végzők versenytársai lehessenek.

Az alapképzésben nem szerepel az alkalmazott ökonometria

sem. Márpedig amíg ez így van, addig marad a magyar és a nyugati diákok közötti legfőbb különbség is: az, hogy a nyugatiak már tanulmányaik kezdetétől fogva nemcsak gyakorolnak a számítógépeken, hanem alkalmazott közgazdaságtant űznek, esettanulmányokkal foglalkoznak. Ez a mi képzési struktúránkból teljesen hiányzik.

A másik probléma az, hogy az oktatás tartalmi reformját nem követte formai változtatás, lényegében ugyanúgy megmaradtak a tanszékek, az intézetek. Létrejött ugyan néhány új csoport, ugyanakkor az ágazati tanszékek változatlanok és még mindig keresik a helyüket egy a piacgazdasággal kompatibilis oktatási reformban. De ugyanez a helyzet a tervgazdálkodás központi irányításán felnőtt funkcionális tanszékek vonatkozásában is.

— *Ennek a helyzetnek a kezelésére alkalmas volt-e a küldöttértekezlet? Azt gyanítom, hogy szerinted nem.*

egzisztenciális problémáktól félve

most kénytelenek a business school, illetve az economics képzésben eladni a tudományukat, ami nekik is és a hallgatóiknak is küszködés.

— *Vannak-e személyi kifogásaid az egyetemfejlesztő bizottságokkal kapcsolatban?*

— Így igaz. Szerintem speciális szakmai küldöttértekezletnek kellett volna döntenie az egyetem továbbfejlesztéséről és az ezzel kapcsolatos bizottságokról. Én annak látnám értelmét, ha legalább négy albizottságban folyna a munka, amelyek külön-külön foglalkoznának a business school, az economics, a postgraduate szint és a társadalomtudományok oktatásával és kutatásával. S akkor, amikor az első két bizottság kialakította terveit, akkor lehet ezekből azt az alapozó képzést levezetni, amely mindkét irány további tanulmányait megfelelően bevezeti. A jelenlegi rendszerben minden oktató arra törekszik, hogy minél előbbre kerüljön a tárgya; az a félelmük, hogy később, felsőbb éven már nem lesz oktatási területük, mert eltanítják előlük az alsóbb évfolyamokon. Ez nagyon egészségtelen, főleg ha azt is figyelembe vesszük, hogy az oktatók fölkészültsége különböző, sokuk ismerete olyan magas, hogy inkább a postgraduális képzésben lenne a helyük. Ők

— Nincsenek, de csak a vezetőik elfogadása számomra még nem garantálja a sikert. Ezt az új reformot nagyon szerencsétlen lenne diktatórikusan bevezetni, végre figyelembe kell venni az oktatók véleményét, mert ezzel talán elkerülhető, hogy ezek a reformbizottságok is úgy magukra maradjanak, mint az előzők. Az oktatásfejlesztést az egyetemnek kell kidolgoznia, az itteni embereknek kell végigszenvedniük, és naivitás lenne azt hinni, hogy ezek az új bizottságok hibamentes új reformot tudnak egyik napról a másikra csinálni. Ez hosszú folyamat, itt évekről, évtizedekről lesz szó. Az egyetemi oktatás olyan diszciplináris tudást tételez fel, ami nagyon kevés kutatónak, illetve gyakorlati szakembernek van meg. Meg kell hívni a külső szakembereket is, de az, hogy milyen lesz az egyetemi reform, az az itt dolgozó szakemberektől függ.

— *Sokak szerint az egyetemen belüli tudás meglehetősen elavult, a tudományos, az oktatási és a személyi feltételek inkább tehertételei, mint motorjai lehetnek egy gyökeres megújulásnak.*

— Ezt részben elfogadom, de akik megfelelő pedagógiai indíttatással rendelkeznek, azok eddig is megtalálták és ezután is megtalálják a helyüket az egyetemen. Bizonyos mértékig igaz, hogy az oktatók korlátot jelentenek az új oktatási reform mielőbbi bevezetése számára, de nemcsak az idősek, hanem a fiatalok is.

„... ötvenévesig bezárólag türelmi időt adunk" (Fotó: Rózsa Gábor)

A közgazdaságtudományhoz megfelelő életkor is kell,

ez nem olyan, mint a matematika vagy a fizika, itt a tapasztalás, az összefüggések átlátása, a beérés nagyon fontos ahhoz, hogy a legösszetettebb kérdésekről is a lehető legegyszerűbben, érthetően tudjon előadást tartani az illető oktató. Jó, hogy a fiatalok a nyugati tankönyvek alapján tananyagokat írnak, de azt is látni kell világosan, hogy ezek állandó javításra szorulnak. A fiatalokat segíteni kell abban is például, hogy megtalálják a piacgazdaság közgazdaságtanának megfelelő magyar kifejezéseket, — mindez a tanulási folyamat része, közös fölkészülés az oktatási reformra. De hogy a hallgatókat addig se érje veszteség, idegen nyelvű tankönyvekre, szakirodalmakra lehet alapozni, hiszen örvendetesen sok diák tud ma már nyelveket.

— *Igen, az átmenet kérdése nagyon fontos.*

— Azt gondolom, úgy fair a dolog, ha a középgenerációnak, mondjuk ötven évesig bezárólag türelmi időt adunk, de világossá tesszük mindenki számára, hogy csak úgy maradhat versenyképes az egyetemen, ha kával fölnő az új oktatási retárgyaival, témáival, tematiformhoz. Ehhez persze tisztességes és az értékeket helyükre tevő feltételeket kell teremteni, ahol mindenkinek adott az esélyegyenlőség, ami az elmúlt években — mondjuk meg őszintén — nem volt meg a külföldi tanulmányutakon, a tanfolyamokon, a konferenciákon való részvétel szempontjából.

Az előző reform embereket menedzselt

és nem az egész egyetemi rendszert s nekem ez alapvető kifogásom. Pedig volt már erre példa korábban: *Szabó Kálmánnak* sikerült annak idején az egész rendszer menedzselésével az oktatók többségét maga mellé állítania. Most is mindenki számára lehetővé kell tenni a továbbképzést, a piacgazdaság felé való elmozdulást. Nagyon sok olyan oktatója van az egyetemnek, aki csendben szorgalmasan dolgozik, de minthogy az egyetemi vezetés — különösen a nyolcvanas évek második felében — nem rendelkezett stratégiai fejlesztési koncepcióval, (vagy legalábbis ez nem volt világos) eddig nem tudtak megfelelően kapcsolódni az egyetemi reformokhoz. Korábban sem volt gyakorlat az egyetemen, hogy türelmi idő nélkül fölmondjanak embereknek és ezt most sem tartanám helyesnek.

A megemelkedett követelményeket sajnálatos módon nem elsősorban az egyetem vezetése támasztja az oktatókkal szemben, hanem nagyon örvendetesen a diákok, s ez a végképp alkalmatlanok többségét úgyis arra kényszeríti, hogy pályát módosítson.

M. G.

Fejlesztési gondolkodás – albizottságokban

Három albizottságban folytatja munkáját az egyetem oktatási rendszerének továbbfejlesztési koncepciójával foglalkozó bizottság. Három képzési irány, a közgazdaságtan, az üzlet, illetve a társadalomtudomány képviselői egy lehetséges alapozó képzésről alkotott elképzeléseiket igyekeznek összegezni. Azt tekintik át, hogy saját tudományterületük szemszögéből milyen témák tanítását igényelnék a másik két iránytól, mi tenné komplexszé a sajátos szakterületekre specializálódó diákok ismereteit. A testület tagjai többfokozatú képzésben gondolkodnak, ám ennek konkrét rendszeréről egyelőre csak lényegében egyenrangúnak tekinthető változatok merültek fel. A bizottság egy héten belül nyilvánosságra hozza pályázati kiírását, ami lehetőséget nyújt bárki számára, hogy konstruktívan bekapcsolódjon az új egyetemi feltételek kialakításába.

A pénzügyi-gazdasági feltételekkel foglalkozó bizottság is részben albizottságokban végzi munkáját. Az általuk vizsgált résztémák a következők: a hallgatók és oktatók terhelése, az egyetemi oktatók időmérlege, illetve bevételeik alakulása. Ezentúl kezdeményezik az egyetem gazdasági működésének teljes revízióját.

A szervezeti rendszerrel foglalkozó egyetemi bizottság csütörtökön 14.00 órakor tartja első ülését.

K. S.

„Az ember nem arra születik, hogy uralkodjanak rajta...”

— Beszélgetés Liska Tiborral —

Köszöntjük Liska Tibort egyetemi tanárrá való kinevezése alkalmából.

Itt ülünk Liska Tibor Avar utcai, pincéből átalakított dolgozószobájában, rendhagyó módon nem a közgazdaságtan, a gazdaság lesz beszélgetésünk témája. A koalíciós években kezdődött Liska Tibor pályája, erről a számára igen változatos időszakról kérdezem.

— *Úgy tudom, újságíróként, sőt kicsit később szerkesztőként kezdted a pályádat?*

L. T.:

Valóban újságíróként kezdtem 45-ben, amikor Békéscsabán MADISZ titkár voltam. Méghozzá azon az alapon lettem az, hogy azt mondták: nem vagyok ugyan kommunista párttag, de kell a MADISZ-nak egy értelmiségi diákokat is bevonó tagja. Mint MADISZ-os mentem be Cseres Tiborhoz a Viharsarok szerkesztőjéhez, hogy hozza le a „Gyertek a MADISZ-ba felhívásomat. Ő kérdezte meg: nem lenne-e kedvem ott dolgozni? Én akkor huszonegy éves voltam, ha ma az ENSZ-be hívnának meg, az sem jelentene akkora dolgot, mint amit jelentett, hogy a Viharsarokban dolgozhatok. A lapot egyébként a Nemzeti Parasztpárt, a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt Békés megyei szervezetei adták ki. Később — mint Cseres nemrégen a Népszabadságban megírta — a kommunista párt átvette a lapot és Cseres mint párton kívüli meg is vált tőle.

— *Milyen írásokat közölt a Viharsarok?*

L. T.:

Elsősorban az akkori demokrácia problémáival voltunk elfoglalva, így pl. a földosztással. Csak érdekességként említem, hogy volt egy cikkem a „Kommunisták nem kapnak szentképet” címmel. Békés megyében ugyanis volt, aki úgy nevelte az iskolában a gyerekeket, hogy szentképeket osztogatott közöttük, de akiknek a szüleik kommunisták voltak, azok nem kaptak.

— *Az, hogy újságíró lettél, talán mégsem teljesen véletlen, hiszen Debrecenben Győrffy-kollégista bölcsész voltál, gondolom, akkor még nem akartál közgazdász lenni?*

L. T.:

Abban az időben Karácsony Sándor tanítványa voltam, aki a debreceni egyetem professzora volt. Még békéscsabai gimnáziumi éveim alatt tartott nekünk egyszer előadást, amely fölkeltette az érdeklődésemet, és az egyetemen már főleg csak őt hallgattam. Rendkívül színesen adott elő, szinte sodorta magával a hallgatóságát. Vitadélutánokat tartott sokfelé és felejthetetlen beszélgetéseket a „Bikában”. Példaképemnek tartottam, főleg abban, hogyan kell közölni valakivel valamit. Őt azért említem, mert minden elképzelésemben döntő szerepet játszott és játszik ma is az a tőle tanult liberális demokrata szabad világfelfogás, amit képviselt. Különösen feltűnő volt ez egy

tömeghűlyítő korban élő Európában.

Teljesen távol állt tőle a dirigista, „egységben az erő” és más fasizálódó ideológia vagy módszer. A keresztény — protestáns — felvilágosult civis szellem uralkodott a gondolkodásában. A legnagyobb szovjetellenes kampány idején is mindig visszakérdezett: miért szidjuk őket — bántottak azok minket? Az erdélyi románverések idején (1943-ban Kolozsvárott volt ilyen) kiállt a kollégiumban egy román pópagyerek védelmében. Ő minden ilyesmivel szembeszállt, akár fasiszta, akár ha kommunista oldalról jött, akkor is.

— *Meddig dolgoztál végül is a Viharsarok szerkesztőségében?*

L. T.:

Nagyon rövid ideig, mert a Parasztpárt 46 nyári Rege szállói iskoláján megismert NÉKOSZ-isták a pesti Dózsa György Népi Kollégium szervezésével és gazdasági titkárságával bíztak meg. Nem tudom, hogy lehetett, de én minden további nélkül vállaltam, érdekesnek találtam, hogy én most szervezzek népi kollégiumot. Először nem is Dózsának hívták, hanem Falu-Budapest Népi Kollégiumnak, Szabó Dezsőnek volt ez a teóriája, hogy a faluról fölkerült fiatalok ne kallódjanak el a városban, ezért kellenek a kollégiumok, és ezek a gyerekek később aztán lehetnének a MISZ (Magyar Ifjúsági Szövetség) baloldalának a bázisa. Miután ez már működött, egy találkozás alkalmával Cseres ajánlott föl megint számomra egy lehetőséget, szerkesszek önállóan egy lapot. Erre eredetileg ő kapott engedélyt és ez a lap a Békés volt, a Nemzeti Parasztpárt Békés megyei lapja, ahol

a nyomdán keresztül a rikkancsságig

mindennel foglalkoznom kellett.

— *A Békés mennyiben volt hasonló profilú, vagy eltérő lap a Viharsaroktól? Szépirodalom jelent-e meg benne, a népi írók írásait közölte-e?*

L. T.:

A Viharsarokhoz volt hasonló, lényegében csak helyi kérdéseken keresztül foglalkozott a nagypolitikával. Szépirodalom nem jelent meg benne, eltért volna a lap profiljától. A lapnak később Püski is szerkesztője lett. Ma egyáltalán nem dicsekvésként mondom, volt egy olyan vezércikkem, hogy Veres Péter, Erdei Ferenc és Darvas József mögött áll egységesen Békés megye Nemzeti Parasztpártja. Ezt Kovács Imre kilépésekor azért írtam, mert egyáltalán nem állt mögöttük egységesen, de akkor ezt úgy ideologizáltam meg, hogy ezzel az olvasókra akartunk hatni, hogy tényleg álljanak mögéjük. Amit itt feltétlenül el kell mondanom, hogy Békés és

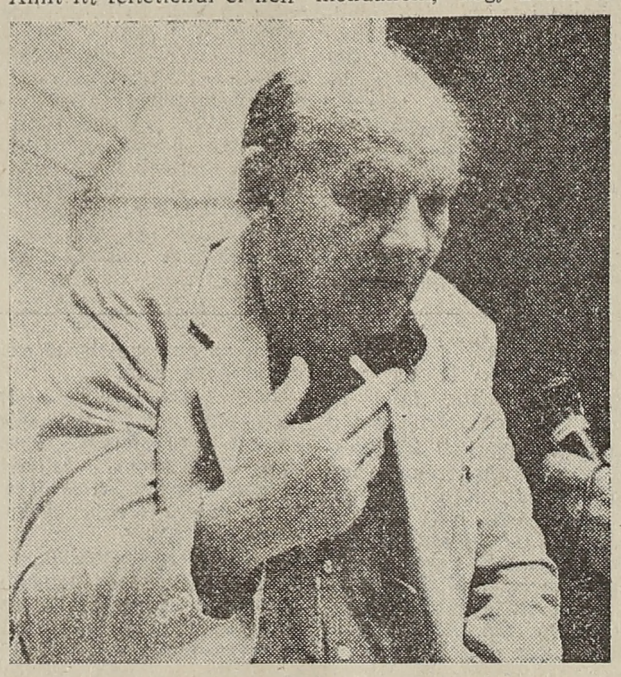

Békéscsaba között különbség volt a Nemzeti Parasztpárt tekintetében. Békéscsabán a pártot egy jobbfajta kommunista pártnak lehetett inkább nevezni, amolyan agrárprolet-kultuszos jelleggel. Békésen viszont akkori balossággal „kulák” pártnak lehetett „nevezni”.

— *Tudom rólad, hogy ezekben az időkben Püski Sándoréknál laktál albérletben Békésen. Rajtuk és a Viharsarkon, illetve a Békésen keresztül kikkel kerültél kapcsolatba?*

L. T.:

Békéscsabán ismertem meg Féja Gézát, akit már debreceni diákkorom óta „ismertem”, igaz őt nem a fentieken keresztül, hanem még MADISZ-os koromban szólítottam le a városi könyvtárban, hogy tartson előadásokat a MADISZ-ban. Később a MADISZ keretében vidékre is jártam Féjával, pontosabban a környező falvakban. Jellemző volt az akkori helyzetre, hogy amikor Csorváson voltunk azt hiszem, akkor bejelentettem a gyűlésen, hogy jöttem a MADISZ-t szervezni, felállt egy harcias bácsika és mondta: amikor jött, hogy alakítsuk meg a KP-t akkor mi megalakítottuk, amikor jött, hogy alakítsuk meg a Szocdem Pártot, akkor azt alapítottuk meg, aztán a Kisgazda Pártot is, ha most az elvtársak azt akarják, hogy alakítsuk meg a MADISZ-t, akkor mi megalakítjuk azt is. Féján keresztül ismertem meg közelebbről Sarkadi Imrét, a lappal — a Békéssel — kapcsolatban pedig Erdei és Farkas Ferenc jött le hozzánk. Voltak kapcsolataim a többi népi írókkal is, de nem Püskiéken keresztül, hanem mint parasztpárti NÉKOSZ-isták ismertük őket.

— *Meddig szervezted a MADISZ-t?*

L. T.:

Nagyjából 45 közepétől 46 elejéig. Főleg előadásokat szerveztünk meg a szakosztályoknak. 46 elején Féja miatt kitört a balhé. Épp sajtópankráció volt, a szocdemek támadták a kisgazdákat, hogy Sinkát meg Erdélyit, meg más ilyen jobboldalinak nevezett írókat futtatnak. Erre a kisgazdák visszalőttek, hogy miért, a kommunista párt Féja Gézát Békéscsabán futtathatja? Ilyen áttételeken folytatták a hadakozást. Aztán szóltak a békéscsabai pártszervezetből, és mondták hanyagoljuk el Feját egy ideig, mert problémává vált, hogy itt koalíciós vitakérdés támadt. Ezzel egy időben elindult a MADISZ szétválása, kiváltak belőle a különböző egyéb pártok ifjúsági szervezetei.

— *A népi mozgalomban meglévő polarizáltság menynyire tudatosodott benned?*

L. T.:

A népi mozgalomban lévő polarizáltság bennem akkor tudatosodott, amikor 46-ban egy parasztpárti pártiskolára kerültem. A pártiskolát a parasztpárti balszárny, az erdeisták szervezték. Én teljesen csak azon az alapon sodródtam a parasztpárti balszárny felé, hogy emberileg ők voltak számomra a legszimpatikusabbak, politikai meggyőződés nem játszott ebben szerepet. Lehet hogy Kovács Imréék, Borsos Sanyiék politikailag egy igazabb vonalat képviseltek, amely közelebb állt a polgári liberalizmushoz, és barátibb kapcsolatokat kívánt fenntartani a Nyugattal. De ez a kör egyben

az általam nem szeretett úri értelmiséghez

is közelebb álló társaság volt. Az úrit úgy értem, hogy engem mindig irritált az, ha valaki nagyon jó modorú, miközben a magatartásbeli kulturáltság mögött nincsen tartalom. Szerintem az embert általában nem az elvei viszik valamerre, hanem a személyi szimpátiák azok, amik közelítik másokhoz és azután azoknak az embereknek az elveit is átveszi. Először azt mondom, hogy ez egy rendes ember, s azután elhiszem neki, hogy amit mond az nyilván igaz lehet. Az izgalmasabb az, hogy az ember utána tud-e továbbgondolkodni.

— *Ezekben az években tényleg nagyon aktív tevékenységet folytattál, de azt valószínűleg végképp kevesen tudják rólad, hogy falukutató is voltál népi kollégista korodban. Mondanál erről valamit?*

L. T.:

Komolyabb falukutató munkám inkább később kezdődhetett volna népi kollégistaként a honismereti mozgalom keretében. Az a tény, hogy vannak emberek, akik elmennek fölfedezni a falut és szociográfiákat írnak, meg olyan könyveket mint Féja Viharsarokja, ez nagyon fontossá vált az életemben. Az egész népi romantikából ma is él bennem, hogy rendkívül értelmes dolog, hogy valaki meg akarja ismerni azt a társadalmat, amiben él, és annak az alsó rétegeit is meg akarja ismerni. Ez az embereket vizsgálgató, ez a társadalmat kutató tudós magatartás a népies falukutatással vált szimpatikussá szélesebb körökben, ez csinált ennek divatot. Jó része nagyon hosszú ideig csak divat volt, éppúgy ahogy pl. egy zenei áramlatot elfogadsz, anélkül, hogy ismernéd az alapjait. Tehát nem arról van szó, hogy én minden népi írót ismertem, olvastam volna, hanem inkább egy közhangulatból fogott meg egy eszme, hogy a társadalmat konkrétan kell megismerni. Akkoriban

komolyan gondoltuk, hogy az igazi érték a népben van

és azt onnan kell kibányászni, onnan kell a problémákat kivakarni.

— *A Békés szerkesztőségét '47-ben otthagytad, Cseressel ugyanis harmadjára is összehozott a sors, amikor ő a Földművesszövetkezetek lapjához került, odahívott munkatársnak.*

L. T.:

Igen, Cseres újra elcsábított, igaz ez a lap már Pesten volt, talán ez is számított. Aczél Tamás is ennél a lapnál dolgozott, ő mondta is nekem, írjak szépirodalmat, mire válaszoltam: nem vagyok író. Ezen ő rendkívül elcsodálkozott, mert az összes egyetemista az volt. Erre mondta, hogy ő viszont író, amin és csodálkoztam el, mert gondoltam, hogy kell hogy legyen önkritikája az embernek, és az újságírásban nem nagyon látszottak az ő oroszlánkörmei. Úgyhogy ledöbbentem, hogy így készülnek az írók, hogy valaki elhatározza, hogy ő író. A lap különben egy újgazda, kisparaszti rétegnek volt az érdekképviselete. Én mindenről írtam, például előfordult, hogy a parasztok visszaadták a földet az egyháznak, mert

féltek, hogy megverí őket az isten.

Ez még mindig a „liftkorszak” volt, úgyhogy a FOK-nál (Földművesszövetkezetek Országos Központja) nem sokáig maradtam, mert a FOK is átalakult MOSZK-ká (Magyar Országos Szövetkezeti Központtá) egyesült a Hangyával és a többi szövetkezettel, aztán az ember ment tovább, ilyen volt a korszellem, én pl. a Közgazdasági Egyetemre.

— *Volt-e annak hatása későbbi munkásságodra, hogy szoros kapcsolatban álltál a népi mozgalommal?*

L. T.:

Engem az egész népi mozgalomból

a társadalmat reformálgató oldala izgatott.

Mivel sokgyerekes szegény csizmadiagyerekből banktisztviselővé feltört, de fiatalon elvesztett apám csóró gyerekeként engem is irritáltak a társadalmi egyenlőtlenségek. Ez a probléma ma is él bennem, ezt nem lehet kiverni belőlem, és ebben kétségtelenül szerepe volt a népi mozgalomhoz való kötődésemnek. Hogy az mikor alakult ki bennem, hogy többet nem hiszek ebben az etatista, állammonopolista államszocializmusnak a rögeszméiben, azt nehéz volna pontosan megtalálni, de bennem kezdettől fogva megvolt az a kritika, ami már Karácsony Sándorban is benne volt, hogy nem jók ezek a felülről diktáló hatalmi struktúrák, ez nem egy természetes dolog, az ember nem arra születik, hogy uralkodjanak rajta és azt neki imádnia kelljen.

— *Köszönöm a beszélgetést!*

Justyák János

Hrubos Ildikó lett a társadalomtudományi kar dékánja

Dékáni és dékánhelyettesi pozíciójának betöltésével foglalkozott legutóbbi, november 14-i ülésének kezdetén az általános társadalomtudományi kar tanácsa. *Csáki Csaba* rektor javaslatát elfogadva a testület az 1991. június 30-át követő általános egyetemi *tisztújításig titkos szavazással 20 igen és 1 tartózkodó szavazattal dékánná választotta Hrubos Ildikót*, és 19 igen, 2 tartózkodás mellett *dékánhelyettessé Kaponyi Erzsébetet*. Eddig mindketten megbízottként tevékenykedtek dékánként, illetve dékánhelyettesként mindenki megelégedésére.

Sorsolás eredményeképpen mostantól *a filozófia tanszék* képviselője tölti be *a kari tanácsban* azt a helyet, amely *a politikatudományi, a filozófia és a szociológia tanszék között évente cserélődik az őket amúgy megillető állandó képviselők mellett.* Tudomásul vette a testület, hogy *Bassola Péternek* az egyetemi tanácsban *megüresedett helyét* a szavazatok sorrendjében következő *Andorka Rudolf fogja betölteni. Hozzájárult a tanács* ahhoz is, hogy *a pg tanárok továbbképzési és információs központja nevet változtasson;* az új név: *Pedagógus Közgazdászok Továbbképzési és Információs Központja.*

A második napirendi pont annak a három kari korszerűsítési munkabizottságnak a megvitatása volt, amelyek megalakítását Hrubos Ildikó javasolta. Ilyen típusú bizottságok alakítása már szeptemberben szerepelt a kari tervekben. A mostani helyzetben ezek működése az elképzelés szerint *az egyetemi szintű három hasonló testülethez kapcsolódhatna*, azokat kiegészítené, azok *alá dolgozna*, illetve szuverén módon foglalkozna a társadalomtudományi képzés jövőjével. A képzés tartalmi kérdéseire szánt *1. bizottság mellett, Hrubos Ildikó a 3. fontosságát hangsúlyozta, amelynek tervei szerint a kar nemzetközi kapcsolatait, alapítványi, tudományos együttműködési lehetőségeit kellene föltérképeznie és fejlesztenie.* E kari bizottságok létrehozását hozzászólásával *támogatta Andorka Rudolf, Berki Éva, Búza János, Farkas Bede Katalin, Hajba Éva*, a javaslat *ellen szólt Balásházi Mária és Pécsi Vera.* A vita után Hrubos Ildikó ismertette *személyi javaslatait*, ezek szerint *Ágh Attila, Andorka Rudolf, Papp Zsolt, Rostoványi Zsolt, Takács Zsuzsa*, telefax útján *Szelényi Iván és egy hallgató kerül az 1. bizottságba.* A szervezeti átalakítással foglalkozó 2. bizottság működése most nem aktuális, ha menet közben ilyen igény merül föl, akkor ismét foglalkozni fognak a kérdéssel. *A 3. bizottságba Fábián Tamás, Kun László, Sándor Péter, Varga Tibor és egy hallgató kerül.* A nyílt szavazáson a testület többsége e tervek megvalósítását támogatta, *öten tartózkodtak, az egyetlen ellenszavazó Sárközy Tamás volt.*

A testület ezek után *a kari munkatervet vette tudomásul*, majd hozzájárult ahhoz, hogy a szabad alternatív tárgyak közé a határidő lejárta után bejelentett TEK-es, illetve Széchenyi szakkollégiumos kurzusok is bekerüljenek. *A szervezeti és működési szabályzat egyelőre nem teszi lehetővé, hogy a Széchenyi Szakkollégium sorozatait automatikusan szemináriumként ismerje el az egyetemi képzés.* Hírt kapott a kari tanács a vizsgaszabályzat módosításáról is, ennek értelmében hat héttel a vizsgaidőszak kezdete előtt kell a tananyagoknak rendelkezésre állniuk ahhoz, hogy a vizsga megtartható legyen, egyébként a számonkérhető anyagot módosítani kell. *Ellenszavazat nélkül, két tartózkodással támogatta a kari tanács a politikatudományi tanszék kérését, hogy munkatársuk, Halász Sándor korkedvezménnyel nyugdíjba mehessen.*

Végezetül tanszékvezetői pályázatokkal, előléptetési javaslatokkal, határidőkkel kapcsolatos tudnivalókat, egyetemi tanácsi híreket kapott a testület.

M. G.

Sítáborok

Sítáborokat és sítanfolyamot rendez a testnevelési tanszék. A január 26-tól február 2-ig tartó táborba kizárólag jól síző, saját felszerelésel rendelkezőket várnak a gyalui havasokba, Bánfihunyad közelébe. A részvételi díj 5200 forint.

Február 2—9. között a középhaladó sízők számára lesz tábor ugyanott, ugyanannyiért.

A Magas-Tátrában, a már megszokott helyen, a Sliezsky Dom-ban lesz a sítanfolyam. a részvételi díj 3500 és 4350 forint, utazás egyénileg.

Jelentkezni a testnevelési tanszéken lehet december 7-ig.

Abszolút jobbkéz az Élysée Palotában

OKTÓBER ELSŐ NAPJAINAK

egyikén saját egyetememen hallgathattam meg annak a leendő európai főbankárnak az előadását, akiről pár hónappal ezelőtt volt olvasható valamelyik magyar lapban egy eléggé figyelemreméltó cikk. Ebből megtudhattuk:

Jacques Attali, egy tehetséges és meglehetősen sokat megélt család egyik tagja (fivére az Air France vezérigazgatója) annyira széles látókörű, univerzális és eredeti gondolkodású, hogy ez év tavaszáig Mitterrand köztársasági elnök el sem tudta képzelni nélküle az életét, munkáját.

Ha van abszolút jobbkéz a világon, úgy Jacques Attali az volt: az Élysée Palotában — ahol minden bizonnyal akad jó pár szoba, köztük tágasak is — Jacquesnak a legkisebb jutott, mégpedig azért, mert ez volt az elnöki szobához legközelebb eső, s Mitterrand ragaszkodott hozzá, hogy bármelyik percben azonnal elérhesse, tanácsait kérhesse. Abszolút bizalmasává tette, gyakorlatilag fiaként kezelte. Attaliban nem csalódhatott: rendkívüli képességekkel van megáldva, s eme képességeit jócskán van ideje kifejteni, mivel számára elegendő napi három órai alvás. (S még azt sem kell hinnünk, hogy Attali csak egy szorgalmas gép, erről szó sincs! Barátainak messze nagyobbik része művész: színészek, bohócok, zenészek jártak hozzá megállás nélkül, s járt ő előadásaikra, meg az éttermekbe az éjszakai Párizsban.)

Ez az eredetileg egyébként közgazdász ember az elmúlt másfél évben vélhetően minden eddigi franciánál nagyobb odaadással fordult Magyarország és a rendszerváltásba kezdett közép-európai régió felé. Nagyon átgondolta a helyzetet — egész Európa helyzetét! —, s

arra a határozott következtetésre jutott, hogy Nyugat-Európának saját, jól felfogott érdekében cselekednie, segítenie kell. Így született meg a PHARE program (Lengyelország és Magyarország Gazdasági Rekonstrukciós Segítése), a „fényszóró", mely Lengyelországra (P) és Magyarországra (H) irányul. Közben persze tovább dőlt a dominósor, és más országok is szeretnének a fényszóró pászmájában fürödni...

MEGSZÜLETETT TEHÁT A PHARE,

vele a nemzetközi finanszírozás szükségessége, s az Európai Rekonstrukciós és Fejlesztési Bank gondolata (az IBRD — Világbank mintájára *EBRD* — Európai Bank), melynek vezetőjéül Mitterrand elnök Jacques Attalit, a PHARE kigondolóját javasolta. Nem volt könnyű döntés, mert nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy a fiú végképp „leválik" az apáról, elhagyja teljesen és valószínűleg végleg a „családi otthont", s immár nemcsak szellemileg, de fizikailag, tetteiben is szárnyra kap — teljesen önálló életet kezd. Olyannyira, hogy nemcsak az elnöki szoba mellől, de Párizsból sőt Franciaországból is elszólítja új munkája: Londonban működő bank első embere lesz.

Amikor az egyetemi tanácsterembe érkezett, sietett leszögezni: csalódást fog okozni az egybegyűlteknek, mert nem arról fog beszélni, hogy mennyi pénzt, mikor és milyen formában kaphat régiónk, hanem gazdaságfilozófiával kíván foglalkozni. Láthatóan többen meg is rettentek gondolván: nekünk itt ne filozofálgassanak jelen helyzetünkben, hanem adják már azt a pénzt minél gyorsabban...

De azt hiszem, utólag mindenki bevallotta magának, hogy igenis érdemes volt a másfél órát eltölteni, s érdemes Attali úr gondolatait újra meg újra elővennünk, ízlelgetnünk. Íme:

Tudnunk kell — mondta elsőként —, hogy a piacgazdaság felé haladás egy igen speciális helyzet, mely nagyon veszélyes, de nemcsak nekünk, hanem Európának is. Ez az átmenet nem lesz gyors, nem lesz mindenki gazdag, sőt! És saját történelmét, színeit senkinek sem szabad elfelejtenie még akkor sem, ha bizonyos általános ismérvekkel leírható piacgazdaságot épít. A négy legfontosabb probléma: a béke, a szabadság, a sokoldalúság, a civilizáció.

MIÉRT MARADT EL KELET-EURÓPA A NYUGATTÓL?

Ez hosszú történet, amit ő abban tud megragadni, hogy a XIII. sz.-tól Nyugat-Európában elkezdtek fejlődni a piacgazdaság alapján álló kisvárosok — fontos, hogy főként kikötők —, melyek a fejlődés piaci egységei voltak. A kultúra és a vállalkozás szellemében előretört a demokrácia, ennek talaján az innováció, így a kommunikáció könnyebbé vált. A XV. sz.-ban volt egy esély, hogy ez a fejlődés egész Európára kiterjedjen, de sajnos, ez nem így lett. A tengelyutak a tengeren biztonságosabbak voltak, mint a szárazföldiek — ez Közép-Európa óriási pechje! Mert fejlődés csakis ott van, ahol kommunikáció van áruk, emberek, eszmék között.

Ma azonban a dolgok változnak!

Hogyan tegyük visszafordíthatatlanná, hogy egész Európa egységes legyen? Hogyan lehet felgyorstani nálunk ezt a folyamatot és hogyan lehet megkönnyíteni azt? Annál is inkább, mert az egységes Európa kulturális mintaként kell hogy szolgáljon a világban: Ehhez 1. strukturális változás, 2. intézmények és 3. piac kell, de a piac nem teremtődik meg magától. Mit kell tehát mindehhez tenni?

1. A szellemiség:

olyan vállalkozási és kezdeményezési szellem kell, hogy az ember kockázatot merjen vállalni, tudjon messzire menni és messzire tekinteni.

2. A jog szelleme:

a jogot kötelező alkalmazni. A jog mindenkire vonatkozik, civilizált országban minden állampolgárnak alá kell vetnie magát a jognak, s tudnia kell, hogy amennyiben ezt nem teszi, megbukik.

3. Az igazság:

az igazság elemei a könyvvitel, az információk szabad áramlása, a statisztikák és a szankciók.

A gazdaságban intézmények, finanszírozási módok léteznek.

Szereplők:

az állam, a vállalkozó (termelő), a fogyasztó, a munkavállalók, az állampolgárok. Ezek között átmeneti közvetítőkre van szükség (pl. szakszervezet).

Az *intézmények* egyik része politikai (pártok, parlamentek), a másik része gazdasági (munkaerőpiac, tőkepiac, költségvetés, bankrendszer). Mindezek működéséhez törvények szükségesek és természetesen *a pénzügy.* De bármilyen fontos is a pénzügy, *a kultúra, a jog és az igazság dominál a pénzügy felett!!*

Az általa leírt gazdasági modell-alapprobléma a következő: Adva van egy fiktív ország. Nincs infláció, így infláció elleni harc sincs. Ahhoz, hogy ne is legyen infláció, a költségvetésnek egyensúlyban kell lennie, azaz kívánatos, hogy nőhessenek a bevételek és csökkenhessenek a kiadások, amihez viszont az kell, hogy a vállalatoknak profitja legyen.

A profit növeléséhez az áremelés lehetősége tartozik. Itt ugye bezárult a kör. A gazdaság és társadalom alapproblémája tehát: ez ne legyen ördögi kör! A költségvetési és a jegybanki politika oda kell hogy vezessen: igenis ki lehessen törni ebből az ördögi körből! Nagyon fontosnak mondta, hogy mindennek a köztudatba is be kell hatolnia, különben az egész nem képes működni.

Megítélése szerint most *először állunk azon a ponton, hogy az összes európai polgárt összefoghassuk:* nemcsak földön és vízen, hanem szellemileg is! És nem újabb 500 év alatt, ezt fel kell fognia Nyugat-Európának is! *Egységes Európa lesz egységes intézményekkel* — mondotta —, hogy a piac működhessen. Ezt ismerte fel az Európai Közösségek, mely egyenrangú partnereket lát bennünk. Bárcsak így lenne — mondhatnánk mi.

S BEFEJEZÉSÜL KIKACSINTOTT:

És mi lesz a harmadik világgal? Mert az önök sikere — mondta — kihívás feléjük!

Így igaz. De hol vannak még a mi sikereink?...

Mindenesetre az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank 1991 márciusában megkezdi működését Londonban. Kívánjuk, hogy ez a nagy jelentőségű új nemzetközi pénzintézet sikeres legyen, csakúgy mint Jacques Attali, a kultúrát és civilizációt a pénzügyek és a bank fölé helyező újdonsült bankárvezető. Mert ebben igaza lehet: képzés, kommunikáció, eszmék cseréje, kultúra és civilizáció mindenekelőtt...

GARAI KATALIN
Világgazdasági tanszék

A szakács, a tolvaj, a feleség és a szeretője

Mottó: „Egy igazi ínyenc nem lehet válogatós."

A színház és a festészet a film létezése óta élő kihívás a filmrendezők számára, sokan, sokféleképpen próbálkoztak eme területek elemeinek, hagyományainak, mítoszainak felhasználásával, szublimálásával. A hetvenes-nyolcvanas évek angol filmművészetében különösen erős ez a tendencia, ezt bizonyítja, hogy

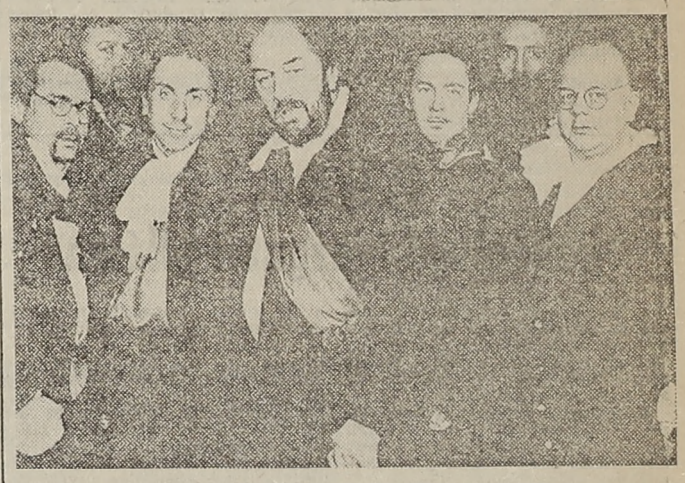

A Tolvaj és bandája

több kiemelkedő alkotó olyan új nyelven nyilvánult meg, amelyen világosan érezhetők a barokk és a késő reneszánsz festészet beállításainak, fénykezelési technikáinak, sőt témáinak hatása, no és az angol reneszánsz dráma (nemcsak Shakespeare!) karakterkezelése, vitalitása és sokszor véres brutalitása. Elmondható ez a fenegyereknek számító, a „nagy" filmes pályáját *Ken Russell* mellett kezdő *Derek Jarmanról* (A vihar, Caravaggio) éppúgy, mint A rajzoló szerződése című filmjével befutott *Peter Greenawayről,* akinek A szakács, a tolvaj, a feleség és a szeretője című alkotása az egyik legkitűnőbb példa az említett jelenségre.

Greenaway filmjének ideje a jelenkor, színhelye egy mai angol nagyváros étterme, de időről időre az az érzésünk támadhat, hogy az 1600-as évek Németalföldjét vagy egy XVI. századi angol rémdráma cselekményét látjuk. A szereplők maguk sem oldják ezt az időbeli és térbeli vibrálást, hiszen olyan karaktereket, szerepeket alakítanak (a film címe is erre utal), amelyektől a lényegi momentumokon és bizonyos, a maguk nemében kidolgozott részleteken túl viszonylag kevés derülhet ki, legalábbis első pillantásra. A szituációk, félmondatok, mozdulatok és Greenaway briliáns szín- és fénykezelése no és a zene hangsúlyozó szerepe viszont olyan értelmezési hálót feszít ki, amely megadja azokat a jelentésrétegeket is, amelyeket az elsődleges nyelvi szint nem adhat meg. Mert a filmbéli mondatok túlnyomó többsége egyetlen ember, a Tolvaj, *Albert Spica* (Michael Gambon) szájából hangzik el, úgy hogy azokból ráadásul meglehetősen keveset tudhatunk meg másról, mint magáról a Tolvajról. Albert Spica szinte maga az Abszolút Rossz (ezt a rendező nyilatkozataiban is megerősítette), egyszerre nevetséges, félelmetes és undorító. Sakkban tartja embereit, „üzletfeleit" és nem utolsósorban feleségét, Georginát. (*Helen Mirren*). A megaláztatásoktól már szinte eltompult feleség, aki az első képeken még szokatlanul tompának tűnik — szemben az aktívan erőszakos Tolvajjal és bandájával — váratlanul élni kezd, amikor rátalál a finom könyvbarát Szeretőre (*Alan Howard*), akivel férje elegáns francia étteremének eldugott zugaiban talál menedéket. Mindebben segíti őket a konyhafőnök Szakács (*Richard Bohringer*), a franciás ínyencségek mestere, aki elegáns megvetéssel kezeli, de kényszerből kiszolgálja a Tolvajt — már ami az ételeket illeti. Mivelhogy azokból csodás mennyiségben és választékban tárul elénk mindaz, mi lenyelésre méltó és persze az is, ami korántsem méltó erre. Greenaway ugyanis nem áll meg az evés rituáléjánál, hanem folytatja az élettani, biológiai (és sokszor persze „sajnálatos") események, folyamatok bemutatását. Hősei nem csupán falnak, de hangosan emésztenek, ha ez utóbbi nem sikerült, úgy hánynak, hogy azután újból egyenek, hisz amit nem esznek meg, az megrothad, mint a film elején a képbe tolató hűtőkocsi húsrakománya. Ez a húsoskocsi, amely a film elején még Rembrandt Mészárszék-ét idézi, a maga elomló vöröses narancs színeivel, lesz menedéke a maga romlott és büzlő tartalmával a bosszúért lihegő férj elől menekülő szerelmespárnak, akik mezítelenségükkel a Paradicsomból kiűzetett emberpárt juttatják eszünkbe. A menekülés azonban reménytelen, a Tolvaj és emberei elfogják otthonában a könyvkereskedő Szeretőt, aki szájában saját kedvenc könyvének lapjaival leli halálát. A feleség tébolyultan bosszút fogad, amelyet a Szakács segítségével teljesít be: kisütteti és feltálaltatja férjének a Szerető holttestét, majd megöli a kannibalizmusra kényszerített Tolvajt. Ez a sok tekintetben bizarrnak tűnő cselekmény érezhető zenei ritmusban, élőképszerű beállításokon keresztül, megkomponált fény- és színárnyalattal jelentkezik, amelyek átértelmezik, ellenpontozzák, vagy aláhúzzák a cselekmény hatását. A film a függöny fellibbentésével kezdődik és lehullásával végződik: eme két idézőjel egy oldalról kihangsúlyozza, hogy amit látunk, az csupán színi előadás, és habár a film közben maga a Szerető is kiszól („De hát ez csak egy film"), mégsem tudjuk nem komolyan venni a filmbéli véres színjátékot. A történés mögé vagy fölé enged látni a film *Michael Nyman* által komponált zenéje is, amely szinte transzcendens értelmezést nyújtva, mint az Antikrisztus tündöklését és bukását jeleníti meg a történést. Ebben kulcsszerepet játszik az albinó kukta, aki éteri énekével ellenpontozza a körülötte ólálkodó „Gonoszt", amely bosszúból köldökét is kiszakítja (a rendező szerint így teszi őt az angyalokhoz hasonlatossá). Az étterem (Les Hollandais) nevével és a falát elfoglaló *Frans Hals* képpel a németalföldi festők világát idézi, a kép szereplőinek stílusában öltözködnek a Tolvaj és banditái is — ez a vörös-fekete tónus uralja egyben az egész ebédlőt is, vadságot és érzékiséget sugallva.

Mindezek a képek, hangok, színek olyan elementáris és vad kavalkádjává válnak, amely a maga őserejű vitalitásával valósággal elragadja a nézőt. Az egymásba fonódó mezítelen testek, a felnyíló, majd eltakart zugok, a látható sebek és az elbomlásnak indult matériák, a nyersen felszeletelt ételek és a kész, ínycsiklandozó falatok vad, de mégis határozott ritmusú körtáncát láthatjuk. Ebben a világban semmi és senki nem juthat egyenesen céljához, az intim együttlétet majdnem mindig megzavarják, az ételek a gyomor helyett a ruhán és az arcon köthetnek ki, az étterme bemocskolhatják, a vendégeket molesztálhatják, vagy ki is dobhatják. A megtisztulás csak rövid időre és csak a testi mocsoktól lehetséges — amíg a Feleség immár tébolyodottan rá nem ébred arra, hogy a világrendet csak véráldozat által állíthatja helyre.

Barotányi Zoltán

AULA – angolul

Első ízben jelent meg az AULA, Társadalom és Gazdaság című egyetemi folyóiratunk angol nyelven. Ebből az alkalomból beszélgettünk *Magyari Beck Istvánnal,* a szerkesztőség egyik tagjával.

— *Mi a jelentősége ennek az új AULA-nak?*

— Két körülményre hívnám fel a figyelmet. Az egyik abból fakad, hogy *a tudomány világnyelve az angol.* Ez sajátos egyoldalúsághoz vezet. Az angol nyelvű folyóiratok ugyanis vagy olyan egyetemes érdeklődésre számottartó cikkeket közölnek, amelyek a világ minden sarkán azonosan megjelenő tudományos problémákkal foglalkoznak; vagy az angolszáz kultúrkör sajátos témáit tárgyalják. Így a nem ehhez a tradícióhoz tartozó országoknak saját angol nyelvű kiadványokban kell közzétenniük jellegzetes tudományos teljesítményeiket. Ezt teszik a franciák, a németek és a hollandok is. *Ez a folyóiratszám tehát a magyar tudomány és azon belül egyetemünk oktatói számára kínál megszólalási lehetőséget a nemzetközi tudományos életben.* Kezdő lépéseiket tevő, ambiciózus munkatársaink számára azért nyújt jelentős esélyt az angol nyelvű AULA — és ez a megjelentetés másik fő oka —, mert ismeretlen szerzőknek nagyon nehéz bekerülniük a neves külföldi folyóiratokba. Ez a kiadvány tehát egy *lehetőség arra, hogy valakit megismerjenek külföldön.* Végül még egy szempontot említenék: ez a lap *kiváló oktatási segédeszköz külföldi, elsősorban amerikai hallgatóink számára, s az angol szakmai nyelvoktatás is eredményesen használhatja.*

A folyóiratot a könyvtár automatikusan, cserepéldányként küldi szerte a világon számos egyetemre. November negyedikén az „Egyetemek a Demokráciáért" mozgalom *több mint negyven országból érkezett rektorai, körülbelül 120-an vehették kézbe és vihették haza kiadványunkat.* De az egyetemünkre érkező számos külföldi vendég is nagy érdeklődéssel forgatta *ajándékpéldányainkat.* Bízom abban, hogy a Magyarország iránti élénk érdeklődés lendítő hatására és persze színvonalas munkák közlésével később esetleg szerény külföldi terjesztésre is vállalkozhatunk.

— *Az első számot elsősorban egyetemünk reprezentáns oktatói, többek között Ágh Attila, Papp Zsolt, Jeszenszky Géza, Zalai Ernő, Szabó Katalin, Palánkai Tibor, Csáki Csaba, Andorka Rudolf, Chikán Attila, Mészáros Tamás és Mátyás Antal írták. (Jeszenszky Gézát sem mint külügyminisztert, hanem mint jeles oktatónkat kérték fel annak idején a szerkesztők.) Mi lesz a kiadvány „merítési bázisa", mikor jelenik meg a következő alkalommal?*

— Nos, már ebben a számban is olyan írásokat jelentettünk meg, amelyeket angolul írtak a szerzők. A további munkában is szeretnénk ehhez tartani magunkat, csak nagyon indokolt esetben fordítunk le magyarul írt tanulmányokat. *Tervezzük azt is, hogy felkérünk külföldi szerzőket egy-egy tematikus számba cikkírásra.*

Nincs rögzített ütemterve az egyes számok publikálásának. A cikkek beérkezésétől, a nyelvi lektorálástól, illetve a nyomdai feltételektől függ a következő szám kiadásának időpontja. *Szeretnénk, ha oktatóink élnének a folyóirat nyújtotta lehetőségekkel,* hiszen nem elég átvennünk a fejlettebb világ tapasztalatait, igyekeznünk kell olyan teljesítményeket produkálni, amik hozájárulnak annak haladásához, gondolkodásához is. Ez a közelebb zárkózásunk feltétele. Ezért fogalmaztuk meg a szerkesztőségben a következő felhívást:

Útmutatás

az AULA Társadalom és Gazdaság című folyóirat angol nyelvű leendő szerzői számára

1. A kiadvány olyan írásműveket közöl, amelyekben új tudományos eredmény található. Ez lehet empirikus felvétel, eddig meg nem fogalmazott új tétel, vagy új posztulátum. Esetleg új gyakorlati alkalmazás, széles értelemben vett (társadalmi) technika, problémafelvetés stb.

2. A közlésre szánt tanulmányok terjedelmét csak szélső határaiban kötjük meg. E terjedelem lehet minimálisan fél ív körüli, maximálisan 2,5-3 ív körüli. Ezzel az a célunk, hogy minimálisra csökkentsük a szerzővel szemben támasztott merőben formális követelményeket, s a terjedelem a kifejtésre szánt mondanivalóhoz igazodjék.

3. A tanulmányt lehetőleg angol nyelven kell benyújtani. Bár a szerkesztőség angol nyelvi lektort is alkalmaz ennek a feladat- és kompetenciaköre elsősorban a stilisztikai csiszolás. A fordítás költségei a szerkesztőséget terhelik.

4. A benyújtandó munkákat A/4 típusú oldalon 34 sor, soronként 60 leütés alapulvételével kérjük gépelni.

5. Az elkészült munkákhoz rövid (maximum 1 oldalas) összefoglalót kell készíteni. Az irodalomjegyzék, illetve a „Jegyzetek" a tanulmányt követően, s nem pedig lábjegyzetek formájában csatlakozzanak az anyaghoz.

6. Minden egyes munkát három példányban kérünk benyújtani, hogy mind a szerkesztőség tagjai, mind pedig a lektorok rendelkezzenek példányokkal az egyidejű (s így a gyorsabb) véleménykialakításhoz.

7. A beküldött munkák a szerkesztőség által kijelölt szakmai lektorhoz kerülnek, aki 1 hónapon belül véleményt mond a tanulmányról, majd ezt megvitatja a szerzővel. Abban az esetben, ha a lektori vélemény nyomán a beküldött munkát több helyen korrigálni kell, illetve át kell írni, az anyag vagy részleges, vagy teljes újragépelése válhat szükségessé, ami a szerző feladata. A tisztán, jól gépelten benyújtott anyagra azért van szükség, hogy a számos javítás, betoldás stb. ne akadályozza a nyelvi lektor munkáját.

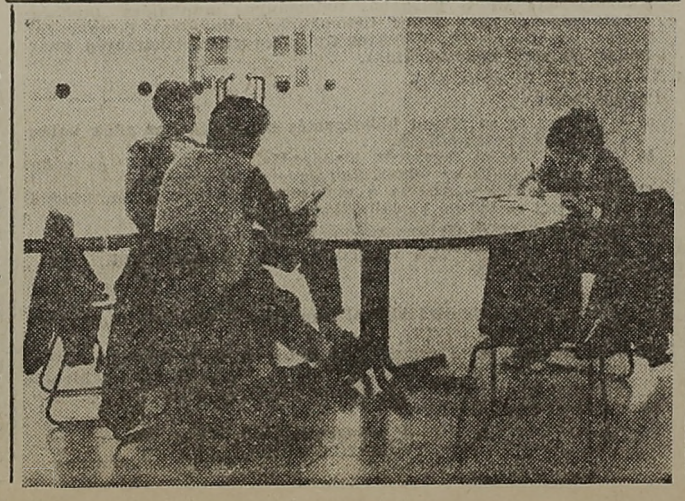

Pályázati felhívás!

A PM Gazdaságpolitikai és Tervezési Intézet, valamint a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem pénzügyi tanszéke felhívja a társadalomtudományok kutatásához kedvet és elhivatást érző egyetemistákat, hogy kutatásuk alapján írott dolgozatukkal pályázzanak a

RIESZ MIKLÓS-

ról, a magyar pénzelmélet és pénzügypolitika nagy tudósáról elnevezett díj elnyeréséért. A pályázatot erkölcsileg és anyagilag támogatja a Magyar Gazdasági Kamara, a Magyar Közgazdasági Társaság, a Magyar Nemzeti Bank és a Pénzügyminisztérium.

A pályamunkák elbírálásánál fontos szempont lesz a választott téma magyar és legalább egy idegen nyelvű (mindenekelőtt angol) szakirodalmának igényes feldolgozása, a kutatás empirikus megalapozottsága, a problémafelvetések eredetisége.

A 100-200 gépelt oldal közötti terjedelmű pályaművek beadási határideje 1991. május 15-e. A dolgozatokat az adott téma két elismert szakértője bírálja el. A PM GTI tudományos tanácsa és az Egyetem szakoktatói közösen döntenek

75 ezer Ft-os I. díj
50 ezer Ft-os II. díj
25 ezer Ft-os III. díj odaítéléséről.

A pályázat eredményhirdetése és a díjak átadása a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem 1991—1992-es tanévének tanévnyitóján lesz.

A pályázók szabadon választhatják meg témájukat, de témaválasztásukban segítséget kívánunk nyújtani az alábbiakban felsorolt néhány kutatási terület megnevezésével (természetesen ezektől eltérő témákban is azonos eséllyel lehet pályázni):

— Az államháztartás reformja
— Az önkormányzatok pénzügyi helyzete, bevételi és kiadási szerkezete
— Az adózás és a kínálatoldali gazdaságpolitika
— A valutakonvertibilitás megteremtésének feltételei
— Szociálpolitikai ellátási rendszerek — az állami szerepvállalás határai
— Sorban állások, fizetési fegyelem és a monetáris politika kapcsolata
— Privatizációs modellek, elképzelések Keleten és Nyugaton
— Dereguláció
— Gazdaságszociológiai és gazdaságpszichológiai empirikus vizsgálatok

A pályázattal kapcsolatos további információkért a BKE pénzügyi tanszékén Sulyok Pap Mártához, vagy a PM GTI-nél Ormós Zsolthoz, az Intézet tudományos titkárához lehet fordulni telefonon (1-123-471), vagy levélben, illetve személyesen (Budapest, V., Roosevelt tér 7—8.).

Budapest, 1990. november.

Asztalos László
igazgató

Bánfi Tamás
tanszékvezető

Pályázat kollégiumi igazgatói állásra

A Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem várja azok jelentkezését, akik vállalkoznának 1991. január 1-jétől az egyetem Ráday utcai kollégiuma épületigazgatói feladatainak ellátására.

Az igazgató feladata a kollégiumi önkormányzat munkájának segítése, a munka feltételeinek biztosítása, a kollégium gazdálkodásának irányítása.

Az állás betöltésére diplomás (lehet idén végzett) közgazdászok, a kollégiumi, illetve közművelődési tevékenységben gyakorlatot szerzett, vezetői adottságokkal rendelkezők jelentkezését várjuk.

Az igazgatót a követelményeknek megfelelő jelentkezők közül a lakógyűlés választja meghatározott időre (3 évre), a megbízás alkalmasság esetén meghosszabbítható.

Bérezés a 16/1938. (XII. 17.) ABMH rendelkezés szerint.

A megbízás időtartamára az igazgató részére bentlakási lehetőséget biztosítunk.

Részletes felvilágosítás: Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem, Bejczíné Horváth Irma. Telefon: 117-3033.

A jelentkezéseket az alábbi címre kérjük beküldeni: Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem személyzeti csoportja, Budapest IX., Fővám tér 8.

Önéletrajzot kérünk mellékelni.

OTDK Salgótarjánban

Amint már értesültetek róla, jövő tavasszal újra megrendezésre kerül az Országos Tudományos Diákköri Konferencia. A konferenciát ebben a tanévben a Pénzügyi és Számviteli Főiskola rendezi.

A konferencián mindazon dolgozatokkal vehettek részt, amelyek az 1889 és 1990 évi egyetemi konferencián díjazást értetek el.

A konferencia

1991. április 18—19-én

lesz *Salgótarjánban.* (Salgótarjánban a PSZF-nek intézete van, amely a lebonyolítást magára vállalta.) A konferenciába a jelentkezési lapokat december elején vehetitek át a HTT-irodában. (I. em. 148. szoba). A dolgozatokat

1991. március 1-jéig

kell leadnotok a HTT-be. A dolgozatok újbóli bírálatáról a szervezők gondoskodnak majd. A bírálatokat még a konferencia megkezdése előtt a rendelkezésetekre bocsátjuk.

A konferencia természetesen nemcsak a közgazdasági szekcióban folytatja munkáját. Amennyiben más szekcióba kívántok benevezni, akkor keressétek a HTT-szobát, ahol a további szekciókat is megtekinthetitek.

Várjuk jelentkezéseteket és kellemes versenyzést kívánunk.

Dobos Imre

Tanulmányi versenypályázat!

A pedagógia-tanszék tanulmányi versenypályázatán részt vehetnek az egyetem hallgatói közül azok, akik érdeklődnek a pszichológia és pedagógia kérdései iránt, esetleg előtanulmányaik is vannak ilyen téren. Tehát a pályázó felhasználhatja eddigi tanulmányai során készített munkáit, vizsgálatait, de természetesen egészen új problémák megközelítésével, kifejtésével is foglalkozhat.

Követelmények:

— Kizárólag tudományos igénnyel készült elméleti és/vagy empirikus vizsgálatokon alapuló dolgozatokat veszünk figyelembe.

— A felhasznált források pontos jelölése, a témával kapcsolatos bibliográfiai hivatkozások formai szempontból is kielégítő közlése.

— A dolgozatot gépelve, 2 példányban, évfolyam és szak megjelölésével a pedagógia-tanszéken kérjük leadni.

Javasolt témakörök:

A pedagógia-tanszék által tartott egyes proszemináriumi és alternatív tárgyak témaköréből egy választott terület feldolgozása (Pedagógus szerep, pedagógus hivatás; Társas kapcsolatok; Bevezetés a pszichológiába; Kommunikációfejlesztés elmélete és gyakorlata; Logika és alkotó gondolkodás; A reform emberének pszichológiája; Személyiségfejlesztés is iskola).

Mit adhat a pszichológia a gyakorlat számára?

A racionális gondolkodás korlátai: akadályok és serkentők a kreatív gondolkodásnál.

Az életfa. Jung komplex lélektanának szimbolikus üzenetei az önmagunkká válás útján.

Az emberi változás pszichológiai meghatározói és lehetőségei ma.

Relaxációs és meditációs utak, mint a tanulás segítői — a keleti és nyugati hagyományban.

Milyen segítséget nyújthat a reklámpszichológia a közgazdász számára.

Az emberi viselkedés lélektani oldalai.

A kommunikációelmélet alkalmazási lehetőségei a gazdasági tárgyalásokban.

Az egyén és közösség kapcsolatának különböző formái.

Pszichológiai jelenségek a mindennapokban.

Iskola és társadalom

Új koncepciók, tervek az oktatásügyben. Egy kísérleti iskola tevékenységének elemzése (pl. Alternatív Közgazdasági Gimnázium).

Az oktatás gazdaságossága, esélyek és korlátok.

A nevelés és oktatás egy kiválasztott kérdéskörének vizsgálata

A tanulók egyéni sajátosságai, a köztük levő különbségek felismerésének módjai.

Empirikus vizsgálatok egy-egy osztályban, iskolában.

Tehetségkutatás és -fejlesztés.

Történeti témák

Egy-egy jelentős nevelés- és oktatásüggyel foglalkozó szakember munkásságának feldolgozása.

Egy iskola történeti fejlődésének feltárása.

A középfokú képzés kialakulása.

A közgazdasági szakképzés kialakulása.

A dolgozatoknak terjedelmi korlátokat nem szabunk.

A tanszék oktatói konzultációk formájában segítik a pályázaton részt vevő hallgatók munkáját.

A kiemelkedő dolgozatok díjazására a HTT 5000 Ft-ot biztosított.

A pályázatok leadási határideje 1991. február 25.

Az eredményhirdetés idejét a pályázatok leadása és értékelése után a tanszéki hirdetőtáblán jelezzük.

Pedagógia-tanszék

Lánc, lánc, eszterlánc...

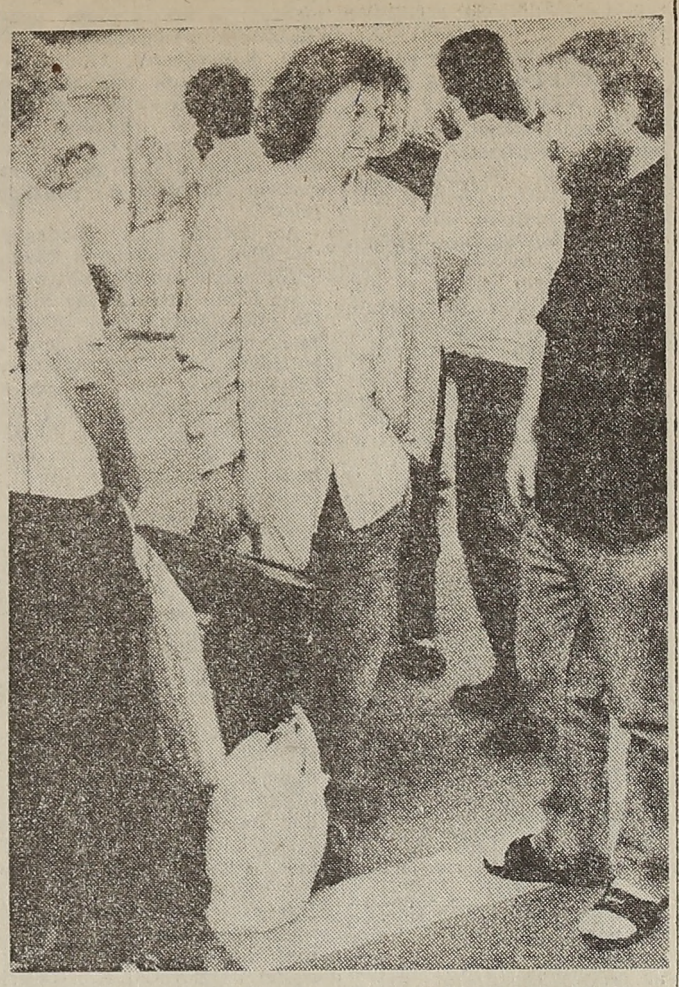

Esterházy Péter (Rózsa Gábor felvétele)

Vállalatgazdaságtan tanulmányi verseny

A vállalatgazdaságtan tanszék tanulmányi versenyt indít a másodéves hallgatók számára. A verseny három fordulóból áll, a fordulók eltérő jellegűek, az egyéni és csapatverseny kombinációjából állnak.

A tanulmányi verseny célja a vállalatgazdaságtanhoz kapcsolódó ismeretek elmélyítése, a szakmai elemző feladatmegoldó tevékenységben való jártasság szerzése, a vállalati gyakorlattal könnyed formában való ismerkedés és egymás jobb megismerése a gyakorlat megszerzésére.

A verseny kiírásakor feltételezzük, hogy a versenyzők ismerik a vállalatgazdaságtan tárgy tananyagát, így a verseny ezek alkalmazását s az ezt meghaladó ismeretek felhasználását tűzi ki célul.

A verseny a következőképpen zajlik le:

Az 1. fordulóban a hallgatók öt megadott téma egyikéből egy dolgozatot írnak. (A dolgozatok későbbi, más célra történő felhasználása teljesen szabad, semmilyen megkötéssel sem élünk.) A témák eltérő jellegűek, így reméljük, hogy mindenki talál egyénisége, érdeklődése számára megfelelő feladatot. Minden témához megjelölünk egy konzulenst is, aki fogadóórája keretében segítséget nyújt a munkához, a felkészüléshez.

A versenyzők csak a megadott öt témakörből írhatnak versenydolgozatot. A versenydolgozat leadási határideje: február 18-a (hétfő) a tanszéki titkárságon.

A dolgozatokat a zsűri pontozza, s ezt a pontot mindenki továbbviszi magával a következő fordulóba. A második fordulóba a legjobb dolgozatot írók mintegy fele kerül.

A 2. fordulóban a továbbjutók egymás közti megbeszélés alapján 4-6 fős csapatokat képeznek. A csapatok egy többfordulós döntési játékban vesznek részt. A játék leírását és a szükséges információkat a csapatok előzetesen megkapják. Az esetjáték során megszerzett pontok alapján hirdetjük ki a csapatverseny eredményét, illetve ezt a pontszámot minden versenyző hozzáadhatja a saját első fordulóbeli pontjaihoz, így alakul az egyéni verseny.

A következő fordulóba az a 15 versenyző kerül, akik a két forduló alapján a legtöbb pontot szerzik.

A döntési játék március 7-én (csütörtökön) lesz, délután két órakor a III. előadóban.

A 3. fordulóban a legjobb 15 versenyző megadott probléma rövid elemzését végzi el. A kiértékelésben a szóbeli kifejtés, illetve a vitakészség hangsúlyosan szerepet kap.

Az utolsó fordulónkat április 4-én (csütörtökön) tartjuk az egyetem tanárklubjában (E. 318. 14 órai kezdettel).

A zsűri a három forduló összpontszáma alapján alakítja ki a végső helyezéseket. A második fordulóban részt vett és pontot szerzett versenyzők, elfogadott félévzáró minimumteszt esetén jeles osztályzatot kapnak.

A verseny első hat helyezettje 12—10—8—6—6 ezer forintos pénzjutalomban részesül. Ezenkívül az első tíz helyezett egy ötnapos szakmai kirándulást tesz Ausztriába, ahol osztrák vállalatok működésével ismerkednek meg.

Választható versenydolgozati témák:

A tanulmányi versenyünk első fordulójában feldolgozandó témák igen szoros kapcsolatban vannak a jelenleg aktuális gazdasági problémákkal. Ebből fakad, hogy ezen témák némelyikének még a szakirodalomban megtalálható háttere is nagyon szűk.

Így a versenyzőknek nem is szakmai folyóiratokban kell témájukhoz kutatniuk, mint inkább a napi sajtóban (hetilapok, HVG stb.), vagy konkrét esetek felkutatásával és feldolgozásával.

A kutatáshoz sok sikert kívánunk!

1. VÁLLALATI FORMÁK, VÁLLALATI ÁTALAKULÁS, VÁLLALATI PRIVATIZÁCIÓ

Témakörök:

a) A vállalkozások gazdasági megalapozottsága és formaválasztása.
b) Magyar vállalatok átalakulásának tanulmányozása; konkrét esetek feldolgozása.
c) Privatizációs technikák és eljárások.

Konzulens: Reszegi László egyetemi docens.

2. A KOCKÁZAT MEGJELENÉSE AZ ELMÚLT KÉT ÉV VÁLLALKOZÓI DÖNTÉSEIBEN

Témakörök:

a) Az elmúlt időszak vállalkozási motivációi.
b) Az egyes vállalati formák és a vállalkozások kockázathoz való viszonya.
c) Döntési technikák az újonnan elindított vállalkozásokban.

Konzulens: Paprika Zita egyetemi adjunktus.

3. AZ INFLÁCIÓ HATÁSA A MAGYAR VÁLLALATOK ÜZLETPOLITIKÁJÁBAN

Konzulensek: Mucsi Barnabás tudományos munkatárs (költségvonatkozások), Kiss János tudományos munkatárs (kutatás-fejlesztési vonatkozások), Vályogos Győző egyetemi tanársegéd (marketing- és piaci vonatkozások).

4. VÁLLALATI PÉNZÜGYEK

Témakörök:

a) A vállalat és az állami költségvetés kapcsolata, az adók hatása a vállalati gazdálkodásra.
b) Vállalati fizetési fegyelem, eladósodás, „sorbanállás" (a vállalatok, bankok és az állami költségvetés felelőssége).
c) Beruházás finanszírozása a mai magyar gazdaságban, különös tekintettel a induló kisvállalkozásokra.

Konzulens: Serfőző György tudományos munkatárs.

5. AZ ÁLLAM SZEREPÉNEK VÁLTOZÁSA A VÁLLALATOK GAZDÁLKODÁSÁBAN

Témakörök:

a) A vállalatok privatizációjával kapcsolatos politikai törekvések. Konzulens: Bartók István.
b) Vállalkozáselőkészítő állami intézményi formák Magyarországon (vagyonügynökség, versenyhivatal, kisvállalkozási hivatal, E-alap stb.).

Konzulens: Légrádi Tibor.

Jó versenyzést, sok sikert kíván a
VÁLLALATGAZDASÁGTAN TANSZÉK

GAZDÁLKODÁSI *hírek*

Kéthetenként, a Gazdasági Igazgatóság rendelkezésére álló közérdeklődésre számot tartó hírekkel, információkkal szeretnénk az újságolvasókat tájékoztatni.

Sok félreértés, téves megítélés keletkezett tájékozatlanság miatt, de ide vezethető vissza az is, hogy a lehetőségek ismerete nélkül kedvezőtlenebb a helyezetkép.

Nehéz helyzetben vagyunk most, a külön rovatunk indulásánál, mert úgy érezzük sok az elmondani valónk. Igyekezni fogunk elmaradásainkból pótolni, de inkább a jelent és jövő időt meghatározó információkat helyezzük előtérbe.

Szeretnénk, ha kérdéseiket eljuttatnák hozzánk, a közérdekűekre az újságban válaszolunk.

Napjaink legizgalmasabb kérdése, hogyan zárjuk a költségvetési évet, hogyan élünk, és főleg miből, a jövő évben.

Vezetői értekezlet november 21-én tárgyalja a jelenlegi és év végéig várható pénzügyi helyzetünket. Az előterjesztés azt tartalmazza, hogy jelentős többletbevételből és az árnövekedések részbeni ellentételezésből fedezni lehet a hiányokat, s aránylag kedvező helyzetben zárjuk az évet. Az, hogy a szükségletek és a pénzellátottság milyen összhangban volt egymással, az év zárása és elemzése alapján állapítható meg.

Nagyon kedvezőtlenek a jövő évi kilátásaink. Alapvető szabályozás-módosításra kerül sor, az 1991-es költségvetési törvény, az 1992-től bevezetésre kerülő államháztartási törvény néhány előrehozott intézkedését már tartalmazza, pl., hogy visszatérünk az 1989. előtti kötött bér- és létszámgazdálkodásra, áttérnek a havi pénzellátásra stb.

Előkészítés alatt van, az 1992. évi egyetemi gazdálkodási koncepció javaslata, előreláthatólag december közepén kerülhet vezetői testület elé.

Folyamatban van az egyetem külkereskedelmi jogának megszerzése, bár a jelenlegi devizajogszabályok módosulása alapján, január 1-jétől alanyi jogon lesz gyakorolható. Meg kell teremtenünk a feladatellátás személyi feltételeit.

Nagy kérdés az egyetemi menza jövőbeni üzemeltetési formája. Nyilatkoznunk kell a Pest-budai Vendéglátó Vállalatnak, mi a szándékunk 1992-től, amikor is lejár a jelenlegi szerződés. A konyha kapacitása és konyhatechnikai lehetőségei szélesebb körűek, mint az egyetem (dolgozók, hallgatók) szükségletei, ez meghatározó szempont a döntés meghozatalánál.

Megkezdtük az előkészületeket a kollégiumok önállósítása felé, a gazdasági oldalról szükséges feladatok megfogalmazásával, és az intézkedés kiadásának tartalmi meghatározásával.

1991-től, egy részben önálló, elszámolási számlával nem rendelkező önállósági fok megteremthető, szükséges azonban igazgatási intézkedés kiadása is (egyes jogosultságok megfelelő szabályzatokban történő deklarálása stb).

A Kinizsi kollégium felújítási munkái a Gazdasági Igazgatóság műszaki szakembereinek is komoly munkát és lekötöttséget jelentettek (a kollégium igazgatójával együtt, pl. szabadságon sem voltak a nyáron). Az egyértelműen 3 hónapos feladatot 2 hónap alatt kellett elvégeztetni, s természetesen az amúgy is szűkösen rendelkezésre álló pénzből. Azért, hogy a rövid idő alatt elkészüljön, a Gazdasági Igazgatóság elvállalta a bonyolítást, amiért így pénzt sem kellett kiadni.

Folyamatosan 6-8 szakma, sokszor 100 munkás dolgozott az épületen, a munkát nem volt könnyű koordinálni, ráadásul a másik toronyban nemzetközi konferencia vendégei voltak. Már a munka beindítása után újabb igények fogalmazódtak meg, a tervmódosítás is nehezítette a helyzetet (vendéglakások, igazgatói lakás). Elmaradt munka és hibák vannak, de mégis sokan vették örömmel birtokba a felújított épületrészt.

Készül az egyetemi telefonkönyv. Ha a szükséges adatok összejönnek a szervezeti egységektől, szeretnénk legkésőbb karácsonyra kézbeadni.

Az ebédjegyek levásárlására lent a főépületi étteremben nagykereskedelmi áron indít vásárlási akciót a P.B.V.V. Az igényünk szerint összeállított áruféleségeket már november 26-án elkezdik árusítani. Ha az akció sikeres lesz, folyamatossá teszik, és kibővítik az áruválasztékot (kilósruha-akció stb.).

Megkezdik a pizzaárusítóhely kialakítását, és hamarosan eredeti olasz pizza lesz kapható (ebédjegyért is)!

Hosszú ideje többször megismételt igényünkre összesen, csak 2 fővonalat biztosított a posta. A telefonhelyzet áttekintése, és a fax-, illetve a korszerű telefonrendszerek előtérbekerülése alapján, a beruházási keret megérkezése után, javaslatot terjesztünk elő a fejlesztésre, és ütemezésre.

Több év alatti megvalósításról lehet szó, a rangsorolást a vezetői értekezletnek (vagy megbízottjának) kell elvégezni.

Összesen 2 350 000 Ft olyan devizakeret áll rendelkezésre, amelyet személyes visszavásárlásra lehet engedélyezni, a vonatkozó jogszabály figyelembevételével. Feltételek: a devizakitermelési feladatban való részvétel, és max. 500 dollár engedélyezhető naptári évenként.

Gazdasági Igazgatóság

Lakás kiadó magánkollégiumban!

Magánkollégiumunkban még van néhány hely egyetemi vagy főiskolai hallgatóknak!

Cím: Budapest XIII., Népsziget, Zsilip u. — hrsz.: 25992/68. Megközelítés: Váci út és Meder u. sarkától (új metróállomás) balra, a Meder utcán néhány perc séta után egy gyaloghídon át a szigetre érkezve, balra a 3. épület.

Kis kétszemélyes szobák, étterem, melegítőkonyha felszerelve, társalgó, színes tv, fürdőszobák, kert, tetőterasz, saját Duna-part. Nincs gondnok, nincs igazgató, teljes az ott lakók önállósága. Párokat is felveszünk.

Ára: 2500 forint (fő) hó + a rezsi arányos része.

Megtekinthető bármikor, kollégistáink esténként szívesen megmutatják. Felvétel: határozott beköltözési szándék esetén telefon (este): 135-9331.

Evangélikus Gerontológiai Egyesület

Közgáz D.C.

A Közgáz Diák Centrum következő műsora november 23-án, pénteken este 19.30-02.00-ig: koncert: Exotic együttes; nonstop funky and soul disco (D. j.: Szeles Tibor); mozifilmek: Legénybúcsú (am. vígjáték), Vak végzet (am.); casino; teaház; salátabár.

November 30-án, pénteken: az Első emelet együttes koncertje. Mozifilmek: Családi ügy (am. bűnügyi vígjáték, fsz. Sean Connery, Dustin Hoffmann, Matthew Broderick, r.: Sidney Lumet), Hajszál híján (am. krimi, fesz: Gene Hackman, Anne Archer).

KÖZGAZDASZ
A BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

Felelős szerkesztő: Halay Edit
Szerkesztőség: Budapest, IX., Fővám tér 8. 1093
Telefon: 117 4548.
Kiadó: BKIE
90—5823. Szikra Lapnyomda, Budapest
Felelős vezető: dr Csöndes Zoltán vezérigazgató
ISSN 0230—7529